

Är Sveriges politiska utveckling ett resultat av vår åldrande befolkning?

En studie av åldersstruktur och politisk förändring

Philippa Udén

SGEL36 VT19

Handledare: Henrik Gutzon Larsen

Institutionen för ekonomisk geografi och kulturgeografi, Lunds universitet

Abstract	
1 Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställning.....	5
1.2 Disposition.....	5
1.3 Avgränsningar	5
2 Teori	7
2.1 Åldersstrukturer.....	7
2.1.1 Den demografiska ålderstransitionen.....	7
2.1.2 Sveriges åldersstruktur och utveckling.....	9
2.1.3 Befolkningsgeografi som förklaringsmodell	9
2.2 Värderingsteori.....	10
2.2.1 Vad är en värdering?.....	10
2.2.2 Schwartz värderingsmodell.....	11
2.2.3 Värderingsteori utifrån ett åldersperspektiv.....	14
2.3 Spatial valteori.....	16
3 Metod	17
3.1 Operationalisering av Schwartz värderingsmodell.....	17
3.2 Innehållsanalys och skapandet av parti-index.....	18
3.2.1 Tillvägagångssätt.....	18
3.3 Skapande av kommunindex.....	20
3.3.1 Undersökningsobjekt.....	20
3.3.2 Tillvägagångssätt.....	21
3.4 Kritisk reflektion av metod.....	22
4 Resultat	23
4.1 Resultatet av innehållsanalysen.....	23
4.2 Sammanställning av kommunindex.....	26
5 Slutsatser	30
6 Avslutande diskussion och möjlig utveckling av metoden	31
Källförteckning	32
Bilagor	35

Abstract

This essay aims to examine the relationship between ageing populations and political development. Former studies have shown a strong correlation between the change of individual values and life progression but have yet to determine whether or not this can be applied on a structural scale. By applying Schwartz value theory on the parties in the Swedish parliament, each party was assigned an index indicating their underlying values and motivation in relation to four fundamental values. This was then compared to how they performed in the 2018 national Swedish election in 15 municipalities of varying size and age structure. The conclusion of that comparison led to the creation of individual indexes for the 15 municipalities which could then be analysed for any correlation between age structure and election results on the basis of value theory. The study found that no such correlation could be confirmed but that the relation between age structure and political outcome seemed to be random. Further discussions in the last chapter concluded that a reassessment of the method where it was used on a larger scale with more variables as a basis of the indexes could lead to a more conclusive result.

Key words: Demographic transition, political development, values, electoral geography, european age structure

1. Inledning

Den europeiska politiken har under 2010-talet utvecklats i en allt mer konservativ riktning. Socialdemokratien som dominerade den västeuropeiska politiken under stora delar av 1900-talets andra hälft har minskat i inflytande i förmån för konservativa och framförallt under senare val även nationalkonservativa partier (Thörnquist, 2018 & BBC, 2019:1)

En återkommande förklaring till den utvecklingen är socio-ekonomiska förändringar till följd av skiftningar i arbetsmarknader och en ökad invandring vilket ska ha bidragit till en ökad frustration hos väljare som upplever att deras krav och behov inte blir hörda av politiker (Lindborg, 2002 & Swedin, 2019)

Men under samma tid har det även skett en annan betydande process. Åldersutveckling i Europa det senaste århundradet har lett till att många Europeiska länders befolkning utgörs av en allt större andel äldre. Västeuropas övergång till 4e fasen i den demografiska ålderstransitionen i kombination med att medellivslängden ökar har lett till att en stor del av befolkningen idag är över 65 år. Mellan åren 2006 och 2016 ökade andelen 65 år och över med 2,5% i Sverige (Eurostat, 2016). Ny forskning har visat att det finns en koppling mellan ålder och specifika värderingar. Undersökningar från Brasilien och Europeiska unionen har funnit att värderingar skiftar från självcentrerade värden i ung ålder till självöverskridande värden högre upp i åldrarna. Äldre tenderar också vara mindre öppna för förändring och värnar mer om tradition och likformighet än personer under 30 år (Borg et. al, 2017) .

Enligt valmyndigheten så var över en fjärdedel av alla som röstade i valet 2018 över 65 år; en ökning med 145 000 personer sedan senaste valet 2014 (Valmyndigheten, 2018). Värderingar har stor inverkan på hur människor väljer att leva sina liv och människor, om möjligheten ges, försöker gärna påverka sin omgivning så att den efterliknar ens värderingar. Nationella val kan ge värdefull information om de värderingar och prioriteringar som återfinns hos befolkningen. Om äldre i högre grad håller specifika värderingar, är det då möjligt att se att politisk val påverkas av en åldrande befolkning?

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med arbetet är att undersöka om det går att finna befolkningsgeografiska förklaringar för den politiska utvecklingen bortom vanliga förklaringsmodeller baserade på socio-ekonomisk utveckling. Arbetet ämnar därför undersöka om det finns indikationer som visar på ett samband mellan åldersstrukturer, värderingar och politisk utveckling. Det är ett relevant område att studera eftersom det saknas litteratur som djupgående undersökt följderna av förändrade åldersstrukturer utifrån ett samhällspolitiskt perspektiv.

Undersökningens frågeställning lyder därför:

Finns det mönster som visar på att åldersstrukturer i kommuner och deras valresultat i nationella val är relaterade till varandra?

1.2 Disposition

Uppsatsen utgörs av tre delar. Inledningsvis redogörs det för den teoretiska bakgrunden med en djupgående förklaring av de teorier som används och hur dessa har kombinerats för att skapa analysmetoden. Det teoretiska ramverket bygger på två huvudsakliga teorier; Den demografiska ålderstransitionen och Schwartz värderingsmodell. En utveckling av Schwartz (2015) värderingsmodell gjord av Borg, Hertel och Hermanns där värderingar sätts i relation till ålder har också använts. Teoriavsnittet innefattar även en kortare diskussion kring spatial valteori och en sammanfattning av hur teorierna kan förenas för att skapa en ny politisk skala. Därefter följer ett metodavsnitt där det förklaras hur teorin operationaliseras för att göra det möjligt att kvantitativt jämföra kommuners politiska position och åldersstruktur med varandra. Forskningsansatsen utgår både från kvalitativa och kvantitativa element, så kallad flermetodsforskning. Först har material från riksdagspartierna analyserats genom en innehållsanalys för att kunna få fram kvantitativ data som därefter utgjort grunden för analysen av kommunernas förhållande till partierna och varandra. Avslutningsvis redovisas resultatet av undersökningen och vilka slutsatser det går att dra gällande förhållandet mellan åldersstruktur och valresultat.

1.3 Avgränsningar

För att kunna göra en undersökning av detta inom ramen för en kandidatuppsats så krävs vissa avgränsningar. En analys över Sveriges samtliga 290 kommuner är under omständigheterna och utifrån metoden alltför omfattande för att vara möjlig att genomföra. Istället har 15 kommuner av varierande storlek valts ut för att kunna dra så generella slutsatser om nationella förhållande som möjligt. Datan som används är begränsad till kommunala valresultat och åldersfördelning. Vidare hade det varit givande att komplettera undersökningen med fler kvalitativa komplement som en djupare fallstudie av någon av kommunerna men en bedömning har gjorts att metoden i sig står sig så pass väl att det inte ses som någon nödvändighet. Arbetet ämnar inte undersöka mer djupgående de bakomliggande orsakerna för resultatet utan enbart avgöra huruvida det går att visa på något samband mellan åldersstruktur och valresultat. Värderingar inom politiken utgår dels från ideologiska ramar men är synliga i den faktiska politiken, från prioriteringsområden, budgetförslag och hur man förhåller sig i specifika frågor. Men för att avgränsa så kommer arbetet att enbart utgå från material som är specifikt framtaget för valet 2018.

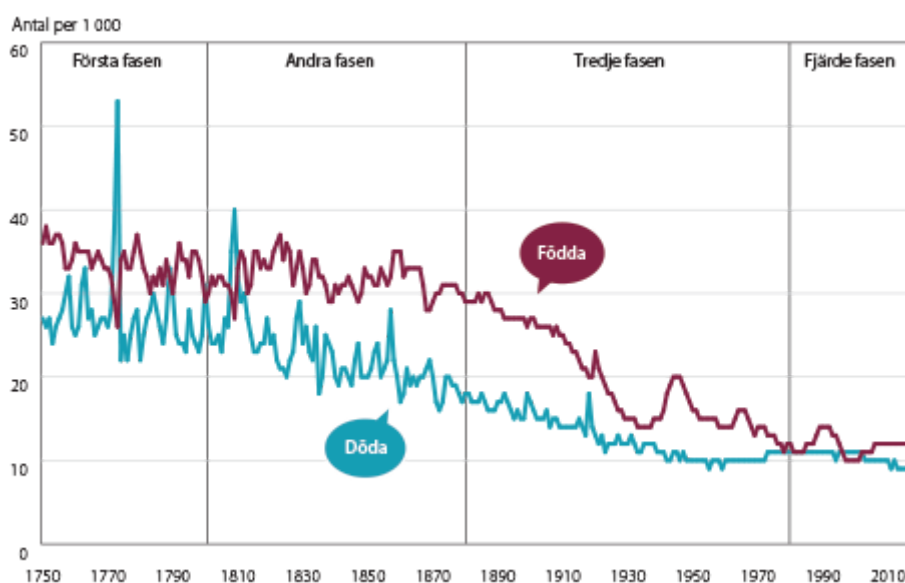
2. Teori

Inledningsvis presenteras befolkningsgeografi och den demografiska ålderstransitionen. Det är grunden för undersökningens relevans och ger även en förståelse för den historiska bakgrund som arbetet utgår från. Därefter följer en förklaring av begreppet värderingsteori och en redogörelse av Schwartz värderingsmodell vilken utgör grunden för metoden. Därefter förklaras relationen mellan ålder och värderingar vilket förenar de två huvudteorierna. Slutligen används spatial valteori för att förklara hur det går att koppla teorierna till politiska förhållanden.

2.1 Åldersstrukturer

Med åldersstruktur menar man på hur en befolkning är uppdelad utifrån åldersgrupper. Genom att dela in befolkningen i grupper så kan man se hur befolkningens ålder fördelar sig. Det råder sällan en balans mellan storleken på olika åldersgrupper i ett samhälle befolkningsstrukturen brukar följa bestämda mönster där vissa grupper är större än andra i perioder.

2.1.1 Den demografiska ålderstransitionen

Figur: 1.1. Sveriges demografiska transition. Källa: SCB (2019:1)

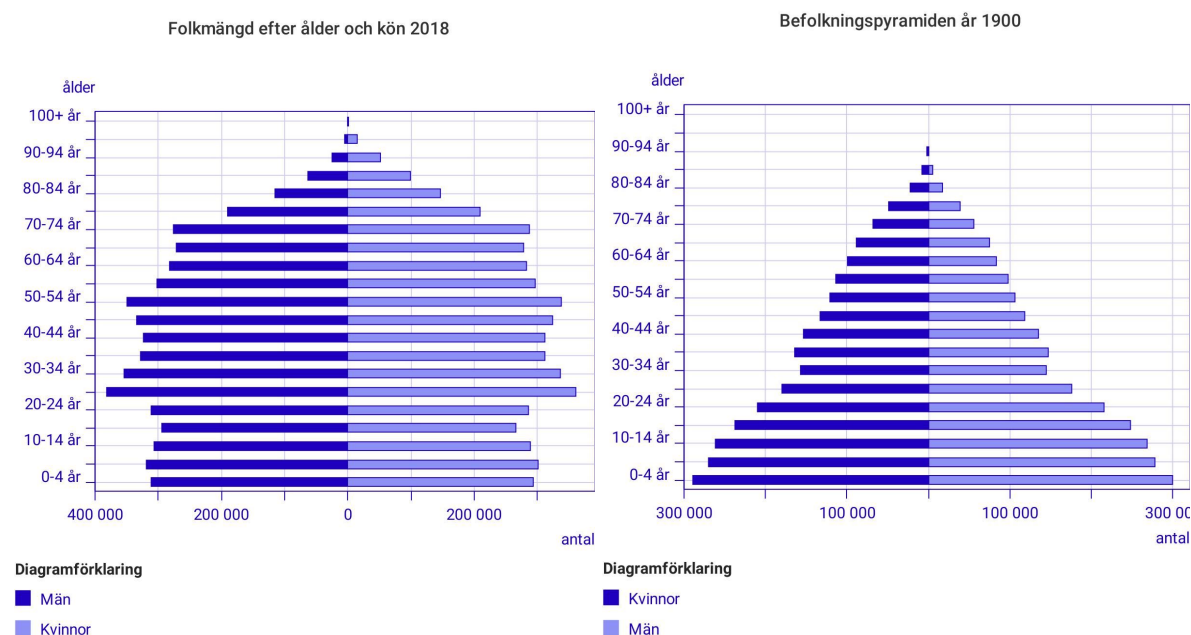
Den demografiska ålderstransitionen används för att förklara hur utvecklingen av åldersstrukturer samverkar med samhällets socio-ekonomiska situation. Det är en teori som förklarar samhällsorganisering såsom välfärd, ekonomi och samhällelig stabilitet utifrån befolkningsmönster. Samhället möter olika utmaningar beroende på vilken grupp som är dominerande för tillfället (Malmberg, 2000). Den demografiska ålderstransitionen utgår från fyra faser. Utgångspunkten för transitionen är en befolkning med hög fertilitet men samtidigt även hög mortalitet. Den höga mortaliteten är främst kopplad till en utbredd barnadödlighet. När mortaliteten sjunker är det främst kopplat till att fler barn överlever och således karaktäriseras den första fasen av stora barnkullar. I andra fasen sjunker fertiliteten men eftersom gruppen unga har vuxit så fortsätter befolkningsökningen då gruppen fertila har vuxit. Antal barn som föds per person har alltså sjunkit men antalet kvinnor som föder barn har ökat. I fas tre så stabiliseras fertiliteten något och en ökning av individer i medelåldern ökar. Slutligen så fas fyra återfinns flest i gruppen äldre och ersätts inte längre i samma grad som tidigare generationer (Malmberg, 2000).

Det har länge visats på att det finns en stark korrelation mellan befolkningsutveckling och ekonomisk utveckling. Länder som befinner sig i de tidigare stadierna är mer troliga att ha en lägre ekonomisk utveckling och stora samhälleliga kostnader medan länder vars befolkning befinner sig längre fram i transitionen oftare har starkare ekonomisk utveckling.

Befolkningens totala storlek spelar ingen roll, utan det är dess sammansättning som är avgörande för utvecklingen. På samma sätt så missförstås ofta befolkningsökning som något som är kopplat till ett ökat barnafödande trots att det i realiteten handlar om en process som börjat långt tidigare (Malmberg, 2000).

2.1.2 Svensk åldersstruktur och utveckling

Figur 1.2: Den svenska befolkningspyramiden för 2018 respektive 1900. Källa SCB (2019:1)

I Sverige har antalet barn per kvinna sjunkit under andra halvan av 1900-talet men trots detta så har det skett en stadig befolkningsökning. Det beror främst på två faktorer, dels har Sverige gått från att vara ett utvandringsland på 1800-talet och en bit in på 1900-talet till att istället blivit ett land dit många människor migrerar, och dels så har effekterna av de stora barnkullarna på 60 och 90-talet ännu inte ebbat ut. Dessutom så har den medicinska utvecklingen i kombination med en högre levnadsstandard lett till att allt fler lever till över 70 och till och med över 80 år. Sedan mitten på 1900-talet har andelen medborgare över 65 år ökat med nästan 10 procentenheter och utgör en knapp femtedel av den totala befolkningen. Prognoser från SCB visar på att på det kommer öka till en fjärdedel runt år 2070(SCB 2019). Figur 1.2 visar hur Sverige 1900 hade en dominerande yngre befolkning 20 år och yngre. 2018 har Sverige kommit fram till den fjärde fasen där äldre utgör den största gruppen hos befolkningen.

2.1.3 Befolkningsgeografi som förklaringsmodell

Ekonomi, politik och samhälle är väl integrerat i varandra och det kan emellanåt vara svårt att

visa på ett kausalt samband mellan en befolkningsutveckling och den samhällspolitiska utvecklingen. Ekonomiska modeller argumenterar ofta på att ett förbättrat ekonomiskt läge leder till mindre barnkullar medan befolkningsforskare i sin tur lyfter fram befolkningssituationen som underlaget för ekonomisk utveckling (Malmberg, 2000).

2.2 Värderingsteori

I detta stycke förklaras begreppet värdering dels utifrån dess funktion, både för individen och sociala sammanhang samt hur de utvecklas och förändras under en människas livstid. Detta för att få en förståelse för hur begreppet används senare under metod och diskussion. Avsnittet innefattar också en diskussion kring hur man kan översätta värderingar så att de går att mäta kvantitativt.

2.2.1 Vad är en värdering?

Begreppet värdering utgår från den abstrakta idén om värdet hos ett objekt eller en handling. De kan delas in i tre primära kategorier eller funktioner, värderingar med en behovsfunktion, värderingar som fungerar som underlag för beteende och attityder och sist värderingar som en sociokulturell process som varierar utifrån tid och rum (Boer & Boehnke, 2015). Gemensamt för dessa tre kategorier är att de relaterar till prioriteringar. Värderingar skapar ramverk utifrån vilka människor orienterar sig vid beslutsfattande och skapandet av den egna identiteten. Genom det individuella ramverket identifieras vad som är viktigt och vad som kan ignoreras. Den sorteringen avgör därefter vilka beteenden och attityder som ses som önskvärda och är även centralt vid skapandet av mål och önskningar (Boer & Boehnke, 2015).

Skillnaden mellan värderingar och exempelvis preferenser är att värderingar inte är situationsbaserade utan istället utgör en övergripande förståelse eller önskan om hur saker och ting borde förhålla sig. Preferenser utgår istället från specifika tillfällen och kan grunda sig på en värdering men handlar allt oftare om smak snarare än ett aktivt ställningstagande (Schwartz, 2015). Detta går att jämföra med två olika riktningar inom värderingsteori, dels den ekonomiska definitionen som utgår från en praktisk förståelse av värde och dels Kants definition vilket ofta återkommer inom sociologin och psykologin och som istället betonar

ideal som den grundläggande motivationen bakom en värdering (Sander och Brosch, 2015). Inom ekonomisk teori är värde direkt kopplat till hur mycket någon är villig att arbeta eller betala för ett objekt eller en tjänst. Det ekonomiska synsättet ser värderingar som ett sätt att styra beteende för att nå nytto-maximering. Det utgår från att människor baserar sina beslut på rationella avvägningar för att nå fram till det beslut som kommer leda till störst avkastning. Den ekonomiska definitionen är alltså närmare det som tidigare beskrevs som situationsbaserat, där varje val utgår från de möjligheter som finns i det specifika sammanhanget. Den andra definitionen som utgår från Kant menar istället att val motiveras utifrån en idé eller en ideologi. Ideal snarare än praktikalitet ligger till grund för hur människor agerar och resonerar (Sander & Brosch, 2015). Skillnaden mellan dessa två synsätt kan beskrivas som om man anser att värderingar har ett relationellt värde (*relational value*) och då är fördelaktiga för ett specifikt syfte eller om värderingar har ett icke-relationellt värde (*non-relational value*) och då är viktiga i sig. Inom modern värdeteori så ser man inte dessa som konkurrerande synsätt utan snarare som komplement, helt enkelt att människans inre regelverk har olika typer av värderingar som används vid olika tillfällen (Sander & Brosch, 2015).

2.2.2 Schwartz värderingsmodell

Schwartz menar på att de oändliga antal värderingar som återfinns går att kategorisera i tio övergripande grundläggande värden som är universella och återfinns på något sätt i alla kulturer. Dessa härrör från tre specifika funktioner som är nödvändiga för mänsklig existens: biologiska behov, funktioner för social interaktion och funktioner för gruppens överlevnad och välmående (Schwartz, 2015). Värderingar har varit kritiska sociala komponenter för människans överlevnad. Den evolutionära betydelsen av värderingar har varit att de har organiserat det sociala samspelet mellan individer vilket i sin tur stärkt gruppen. Schwartz tio övergripande värderingar faller under fyra huvudkategorier som står i motsats till varandra, öppenhet för förändring motsatt konservatism och självöverskridande motsatt självuppfyllande.

Tabellen nedan redogör för de tio övergripande värderingarna och hur de fördelas i fyra huvudkategorier.

Öppenhet för förändring	
Stimulation	- Utgår från en vilja att återfinnas i nya sammanhang med utmaningar. Samhället bör utifrån detta synsätt vara varierande och stimulerande.
Självstyrande eller självständighet	- Trycker på frihet i uttryckssätt och valfrihet. Under självstyre ligger även en vilja att få ha kontroll över det egna jaget och att få agera fritt utan påtryckningar från omgivning eller överordnade.
Konservativa värderingar	
Tradition	- Innebär att hålla fast vid traditioner och upprätthållande av rådande normer och symboler som visar på gruppens solidaritet. Värderingar som hamnar under tradition är exempelvis respekt och ansvarstagande.
Säkerhet eller trygghet	- Värderingar som relaterar till trygghet inkluderar säkerhet, för en själv och gruppen, harmoni och stabilitet.. Värderingar som hamnar under trygghet baseras på att undvika faror och hot. De innefattar en önskan om social ordning, personlig trygghet och nationell säkerhet.
Likformighet	- Är relativt nära besläktat med trygghet. Likformighet bygger på skapandet av harmoni genom att undvika beteende som kan störa den allmänna ordningen. Genom

	att följa normer och förväntat beteende så skapas en sammanhållning av gruppen. Individer som betar sig på ett sätt som avviker från den övriga gruppen ses som ett hot.
Självöverskridande värderingar	
Universalism	- Tanken om att allt levande har en inneboende värde som måste respekteras och skyddas. Detta gäller både för människor och naturen. Värderingar som faller under universalism är förståelse, tolerans, rättvisa och jämlikhet.
Välvilja	- Ligger nära universalism men fokuserar främst på den närliggande gruppen. Människor bör utifrån välvilja handla på ett sätt som hjälper och stödjer de i sin närhet. Lojalitet, kärlek och ärlighet är exempel på värderingar som faller inom den här kategorin.
Självuppfyllande värderingar	
Makt	- Innefattar en vilja att få auktoritet över sin omgivning, både över andra människor och tillgångar. Viktiga värden under makt är status, social makt och förmögenhet.
Framgång eller Prestation	- Värderar personliga och gemensamma framsteg som på olika sätt ger status. Nära besläktat med en tanke om att framgång är en viktig komponent för överlevnad. Ambition och kompetens är två centrala värden som är knutet till prestation.
Värderingar som saknar kategori	

Hedonism	<ul style="list-style-type: none"> - Värderar att uppskatta livet och känna sig tillfredsställd. Detta exempelvis genom aktiviteter som ger njutning på olika sätt.
-----------------	--

Tabell 1. Sammanfattning av de tio grundvärderingarna som återfinns i Schwartz värderingsmodell. Källa: Schwartz (2015)

De två första värderingarna, stimulation och självständighet, ingår i kategorin öppenhet gentemot förändring. I motsats till det återfinns tradition, likformighet och trygghet som istället hamnar under bevarande, eller konservatism. Universalism och välvilja är självöverskridande värden som går bortom individens behov till motsats till makt och framgång vilka är självuppfyllande och därmed i högre grad individbaserade. Öppenhet mot förändring och konservatism står i konflikt med varandra liksom självöverskridande och självuppfyllande värden. Beslutfattande baseras ofta på fler olika värderingar men kontrasterande värderingar kan aldrig samspela vid samma situation. Det innebär att den inre hierarkin blir avgörande (Schwartz, 2015). Exempelvis så kan en person både värdera framgång och universalism men handla utifrån dem vid olika situationer. I sammanhang som politiska val är ett exempel där de mest prioriterade värderingarna blir tydligast eftersom det bygger på att rösten läggs på det parti som står för den mest ideala samhällsutvecklingen. Schwartz menar på att politiska val därför är lämpliga för att se hur människor ordnar sina värderingar eftersom det är en möjlighet att påverka i en riktning som ses som önskvärd.

2.2.3 Värderingsteori utifrån ett åldersperspektiv

För att sätta värderingar i perspektiv till ålder måste man dels förstå hur värderingar uppstår men även hur de ändras och omformuleras över tid. Värderingar skapas initialt genom fyra centrala processer; kognitiv utveckling, identitetsskapande, social inlärning och personlighetsutvecklande. Samtliga utav dessa processer ingår i den utveckling som människor genomgår under ungdomen (Boer & Boehnke, 2015).

Barn lär sig tidigt att förstå att vissa värderingar är kopplade till beteende genom att observera och imitera andra i dess närhet. Det är främst den kognitiva utvecklingen och social

inlärning som samspelar och skapar grunden för det som senare utvecklas till individuella värderingar. Detta sker passivt snarare än som en aktiv inlärningsfas. Denna första fas utvecklas sedan i takt med att barnets kognitiva förmåga blir mer omfattande och leder till att olika beteenden adresseras med värderingar om de är bra eller dåliga beteenden. Det är framförallt omvärldens reaktioner på specifika beteenden som avgör hur barnet tolkar dessa. Vilka beteenden som betingas som bra respektive dåliga är därför starkt kopplat till den miljön som barnet växer upp i. I tonåren och i tidig vuxen ålder börjar förståelsen för det egna jaget att utvecklas, vilka egenskaper som man tillskriver sig själv och hur man uppfattar att omvärlden fungerar. Värderingar är i den fasen viktiga markörer för att visa på identitet och tillhörighet. Vad som anses rätt och fel är integrerat med bilden av sig själv. Till detta hör även personlighetsutveckling som sker i samklang med identitets och värderings-utvecklingen. Varken värderingar, identitet eller personlighet är statiska utan fortsätter att utvecklas simultant under hela livet och genom nya intryck och erfarenheter så skiftar dessa under olika perioder i livet (Boer & Boehnke, 2015).

Utifrån Schwartz värdeteori har flertalet funnit kopplingar mellan de tio grundvärderingarna och ålder (Borg et al, 2017 & Gouveia et al, 2015). Borg, Hertel och Hermanns forskning utgår från vad de kallar värderingscirklar. De har visualiserat Schwartz tio grundvärderingar genom en cirkel där de värderingarna placerats i ytterkanten utifrån hur de förhåller sig till varandra. Värden som är nära besläktade är placerade nära varandra och värderingar som kontrasterar varandra är satta i varsin sida av cirkeln. Personerna som deltog i Borg et al.s undersökning presenterades för hypotetiska situationer som de var tvungna att ta ställning till. Varje möjligt svar kopplades till någon, eller några, av de tio grundläggande värderingarna och placerades i cirkeln utifrån det. De fann dels att människor tenderar att klustra sina värderingar kring specifika värden och att det fanns ett tydligt mönster relaterat till åldersgrupper då somliga värderingar hade starka kopplingar till specifika åldrar. Undersökningen visar på att människor över 65 år tenderar att klustra sina värderingar närmare grundläggande värden som tradition, likformighet och trygghet. De var mindre benägna att prioritera stimulation, makt och framgång jämfört med yngre åldersgrupper. I motsats så värderade människor under 21 år värden som stimulation och framgång högre. Detta innebär att människor över 65 år i allmänhet är mer benägna att prioritera värden som hamnar under kategorierna *konservativa* och *självöverskridande* värden i motsats till yngre

grupper som istället visade sig vara närmare värden i kategorierna *öppenhet mot förändring* och *självutvecklande*. (Borg et al, 2017)

2.3 Spatial valteori

Politiska sammanhang förstås ofta utifrån så kallas spatial valteori. Det innebär att förståelsen för hur partier förhåller sig till olika frågor ses utifrån spatiala förhållanden, ofta beskrivet genom att placera dem på skalor med motsatta värden i var ända. Dessa visar då dels varje partis position i sig men även hur de förhåller sig till varandra. Höger- och vänsterskalan är ett klassiskt exempel som ofta används för att beskriva det politiska klimatet. Men höger- och vänsterskalan kan emellanåt vara svår att använda sig av, eftersom väljare och till viss mån även partierna själva sällan följer en linje i samtliga frågor. Det har framförallt framkommit under andra halvan av 1990-talet att den uppdelningen inte är applicerbar i alla sammanhang. Nya politiska frågor och dilemman såsom klimat, flyktingpolitik och EU går inte att översätta i de traditionella politiska termerna i samma mån som klassiska ekonomiska och sociala frågor. Därför förespråkar en del statsvetare att man istället bör se politiken mer flerdimensionellt än att enbart utgå från ekonomisk fördelning som ett mått. (Oscarsson, 1998). I metodavsnittet beskrivs hur Schwartz värderingsmodell operationaliseras för att skapa en politiska skala.

3. Metod

Undersökningen utgår från en forskningsstrategi som kombinerar både kvalitativa och kvantitativa element, så kallad flermetodsforskning. Teorin agerar underlag för en kvalitativ innehållsanalys i syfte att få fram kvantitativ data som gör det möjligt att genomföra en statistisk jämförelse mellan valresultat och åldersstruktur. Data samlats in från två huvudsakliga källor. Statistik som redogör kommunernas åldersfördelning samt valresultat som hämtats från statistiska centralbyrån (se bilaga 2). För att kunna göra en jämförelse mellan befintlig statistik och riksdagspartiernas ståndpunkt utifrån Schwartz värderingsteori så har information från respektive parti inhämtas från deras egna valplattformar. En mer detaljerad beskrivning av innehållsanalysen återfinns nedan under rubriken kategorisering av partier. Både valresultaten som används och den information som hämtats från partierna är från 2018 års nationella val.

3.1 Operationalisering av Schwartz värderingsmodell

Ett av de viktigaste funktionerna hos värderingar är att de är centrala vid skapandet av mål och ideal. De motiverar människor att handla på sätt som kan leda till uppfyllandet av dessa. En möjlighet att göra så är att delta i allmänna val. Genom att rösta på representanter och partier som reflekterar det som individen själv anser vara av vikt skapas möjligheten att påverka utvecklingen i en riktning som överensstämmer med de egna värderingarna (Schwartz, 2015). Valresultat är tacksamma ur ett undersökningsperspektiv eftersom de ger en relativt enkel och överskådlig bild.

Som ett alternativ till den traditionella vänster-högerskalan så utgår detta arbete istället från Schwartz värderingsteori vilket underlättar vid översättandet av värderingar till politik. Det leder till att det blir fyra dimensioner utifrån de fyra värderingskategorierna; Konservativ, öppen för förändring, självöverskridande och självuppfyllande istället för två; Höger och vänster. De nya dimensionerna bygger på en förståelse för politikens underliggande värderingar istället för det ideologiska ställningstagandet. De två värderingarna makt och hedonism ingår inte analysen då de inte gick att relatera till politiska förhållanden. För att

kunna mäta värderingar utifrån politiska resultat på detta sätt så krävs det att politiken översätts till termer som går att jämföra med Schwartz tio grundläggande värderingar. Det innebär också att begrepp som liberal och konservativ i detta sammanhang inte refererar till dess politiska innebörd utan istället ordets egna definition. Konservativ i detta arbete syftar inte på den politiska definitionen utan utgår istället från ordets ursprungliga betydelse som pekar på en önskan om stabilitet och ordning. Liberal hänvisar till ideal grundade i idéer om frihet och jämlikhet.

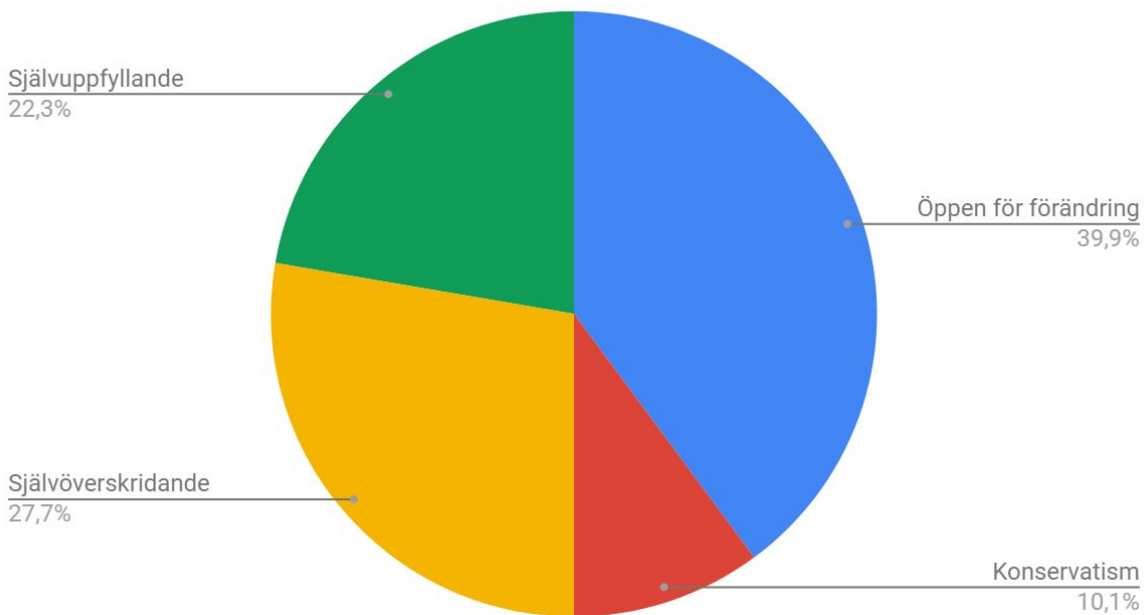
3.2 Innehållsanalys och skapandet av parti-index

De tidigare presenterade teorierna har applicerats på information från partiernas valmaterial genom en innehållsanalys av den information som partierna presenterat i sina respektive valmanifest. Innehållsanalys görs för att samla in data som kan visa på underliggande mönster och budskap i text. Detta genom att kvantitativt klassificera delar av texten och därefter sortera ut information som inte är relevant för undersökningen. Den här typen av metod används främst vid granskande av media för att kartlägga bakomliggande budskap men används istället här för att skapa kvantitativt jämförbar data genom att koda de värderingar som återspeglas i politiken.

3.2.1 Tillvägagångssätt

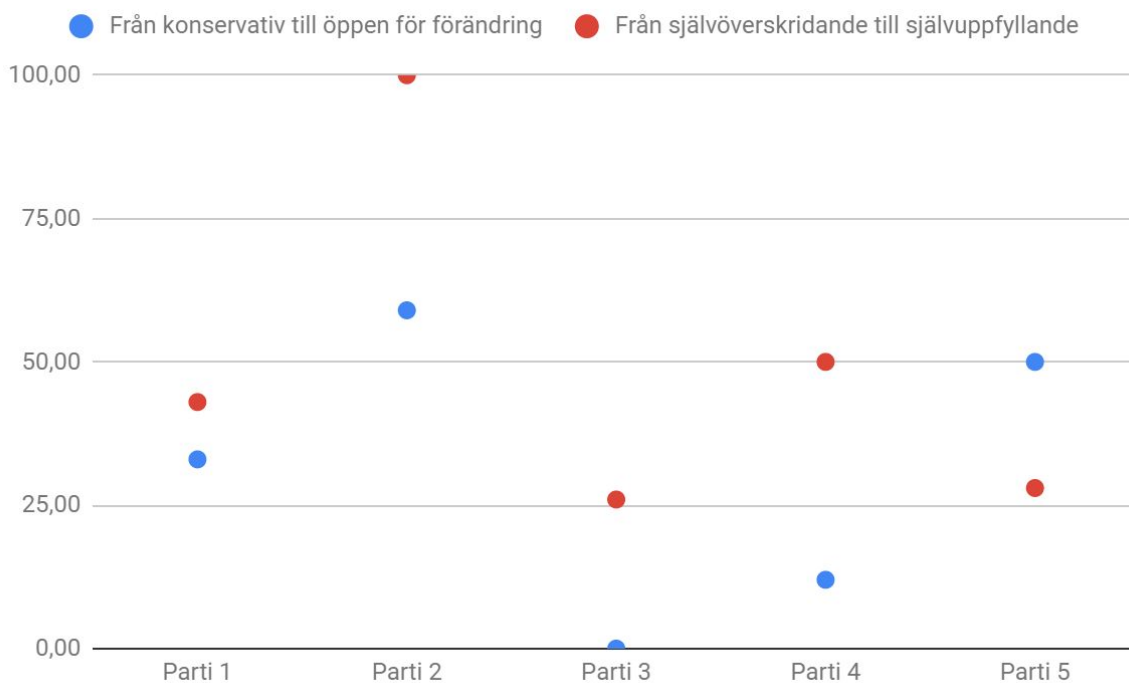
Kategorierna utgår från Schwartz tio övergripande värderingar med undantag för makt och hedonism. Varje partis partiprogram har analyserats för att hitta information som går att relatera till någon utav kategorierna. Enskild data kan kopplas till fler än en kategori. För varje tillfälle där en mening eller stycke kunnat relateras till en kategori har partiet tilldelas en poäng för den kategorin. Därefter så har antalet tillfällen där information relaterad till respektive kategori slagits samman för att få fram en totalsumma som översätts till en procentsats av de totala antalet identifierad data. På så sätt delas varje enskilt parti upp i delar utifrån hur stor del av deras politik som går under respektive värdering. Slutligen framgår då hur partierna står i förhållande till de fyra grundläggande värderingskategorierna; konservativ, öppenhet mot förändring, självuppfyllande och självöverskridande (genom en sammanslagning av de kategorier som går under samma övergripande värdering). För en närmare inblick i de exakta fraser och formuleringar som identifieras se bilaga 1.

Parti 1

Figur 3.1. Exempel på hur resultatet skulle kunna åskådliggöras. (Fingerad data)

Varje parti har utifrån resultatet av innehållsanalysen tilldelas två index, ett för konservativ gentemot öppenhet mot förändring (index K-ÖFF) och ett för självöverskridande till självuppfyllande (index SÖ-SU). Dessa är skapade genom att det tagits fram ett medelvärde mellan de två kategorierna som står i motsats till varandra (konservativ och öppenhet för förändring respektive självuppfyllande och självöverskridande). På så sätt får parti ett en siffra som går att sätta in på en skala mellan 0 till 100 där 0 representerar den ena värderingen och 100 den andra. Om ett parti har lika mycket data kopplat till båda värderingarna så får partiet indexet 50 och om enbart data kopplat till en värdering identifierats så får partiet index 0 eller 100 beroende på vilken värdering det handlar om. Partiernas respektive index och hur de förhåller sig till varandra presenteras under resultat.

Figur 3.2 Exempel på partifördelning utifrån index. (Fingerad data)

3.3 Skapande av kommunindex

Varje kommun tilldelas ett index utifrån hur deras valresultat genom att vikta varje partis index mot antalet röster i kommunen. På så sätt blir kommunens individuella index en reflektion av partiernas index i relation till hur de har röstat.

3.3.1 Undersökningsobjekt

Undersökningen utgår från valresultatet från riksdagsvalet 2018. Enbart de partier som fick över 4 procent ingår i arbetet. Vid de tillfällen där gruppen äldre nämns så refererar det till individer som är äldre än 65 år. Den indelningen utgår från arbetets teoretiska ansats som bygger på forskning som har använt sig av den indelningen. I arbetet har 15 kommuner valts ut som undersökningsobjekt. Urvalet bygger på storlek och innefattar de fem största och de fem minsta kommunerna utifrån befolkningsstorlek. Övriga fem är medelstora kommuner av varierande storlek.

De största kommunerna är också de med lägst andel äldre och de minsta kommunerna de med störst andel äldre. Beroende på sammanhanget refereras de största kommunerna emellanåt i

metod- och resultatavsnitten som yngre kommunerna och de minsta kommunerna refereras emellanåt som de äldre kommunerna. Den kategorisering har ingen koppling till historiska skeenden utan fungerar enbart som begrepp i den specifika undersökningen. De mellanstora kommunerna refereras uteslutande till som mellanstora kommuner.

Stora kommuner		Mellanstora kommuner		Små kommuner	
Stockholm	962154	Kristianstad	84908	Åsele	2819
Göteborg	571868	Trollhättan	58728	Arjeplog	2794
Malmö	339313	Västervik	36680	Dorotea	2568
Uppsala	225164	Ronneby	29695	Sorsele	2522
Linköping	161034	Höör	16637	Bjurholm	2450

Figur 3.3. Undersökningsobjekten och deras respektive befolkningsstorlek 2018. Ordnade i tre kategorier från störst till minst. Siffror hämtade från SCB (se bilaga 2)

3.3.2 Tillvägagångssätt

Varje kommun har likt partierna tilldelats två index, ett för självuppfyllande jämfört med självöverskridande och ett för konservatism jämfört med öppenhet för förändring. Kommunernas index är skapade utifrån röstfördelningen mellan de åtta riksdagspartierna i respektive kommun. Varje partis index har omvandlats så att dess bidrag till kommunens index står i relation till antalet röster det fått. Ju större ett parti är desto mer är kommunens index viktat mot partiets index. Respektive partiets procenthalt har delats med det totala antalet procent som riksdagspartierna fått tillsammans. Anledningen till detta steg är för att mätningen enbart ska innefatta de röster som fallit på partier som har ett index, och inte andra partier som ej kom in i riksdagen och som det således saknas information om. Efter detta steg så har det nya värdet multipliceras med partiets index. När alla partier genomgått denna process så har de slagits samman till vad som blir kommunens totala index. De två faktorerna som är avgörande för kommunens index är alltså hur stora partierna blir och hur högt eller lågt deras index är. Ett exempel på hur detta kan se ut är $23,1/98,7 \times 56 = 13,10$. Detta är moderaternas bidrag till Upplands Väsby's index över självuppfyllande jämfört med självöverskridande (Index SU-SÖ). Moderaterna fick 23,1 % av rösterna i valet vilket har delats med 98,7 som är det totala antalet procent som riksdagspartierna fick i Upplands

Väsby. 1,3 % av de giltiga rösterna har alltså gått till andra partier som nu i och med detta steg inte påverkar resultatet. Därefter har det nya värdet, som i detta fall blir 23,4, multiplicerats med Moderaternas SU-SÖ index vilket slutligen lett till att moderaternas bidrag till Upplands Väsby index blir 13,10. Hade Vänsterpartiet vars SU-SÖ index är 13 istället fått 23,1 % av rösterna så hade deras bidrag till kommunindex blivit 3,04.

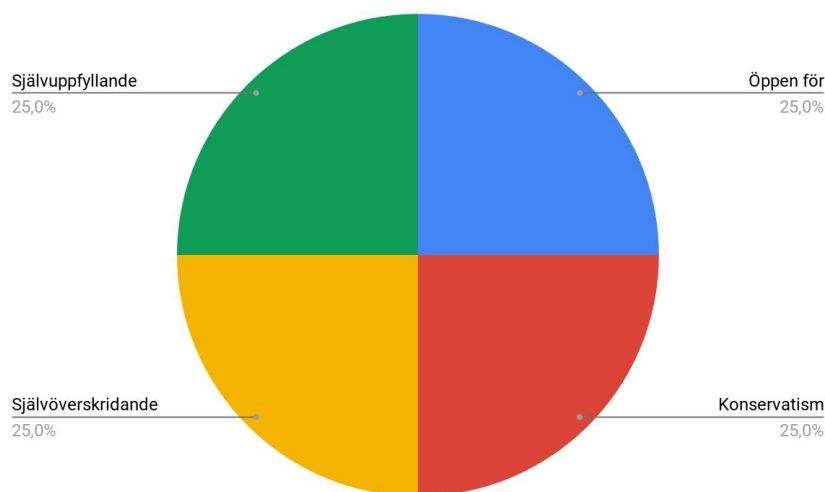
3.3 Kritisk reflektion av metod

Självfallet kan ett parti aldrig representera en individs åsikter i samtliga valfrågor, inte heller fullt ut spegla exakta värderingar men det ger en indikation på vissa mönster av prioriteringar. Arbetet hoppas kunna visa på eller avvisa huruvida delar av förklaringen till den politiska utvecklingen eventuellt kan gå att finna genom att studera åldersstrukturer. Om resultatet visar på mönster så kan man inte heller dra slutsatser om att det skulle innebära att äldre i högre grad röstar på partier med en mer konservativ och självöverskridande politik eftersom det inte finns någon information om individuella röster, alltså vem som har röstat på vilket parti. Det innebär att i en kommun med en stor andel äldre vars valresultat följer i linje med hypotesen så måste det inte vara de äldre gruppens röster som lett till det utfallet utan andra grupper. Det kan ha varit att individer från olika åldersgrupper lagt sina röster på partierna som följer värderingar kopplade till äldre.

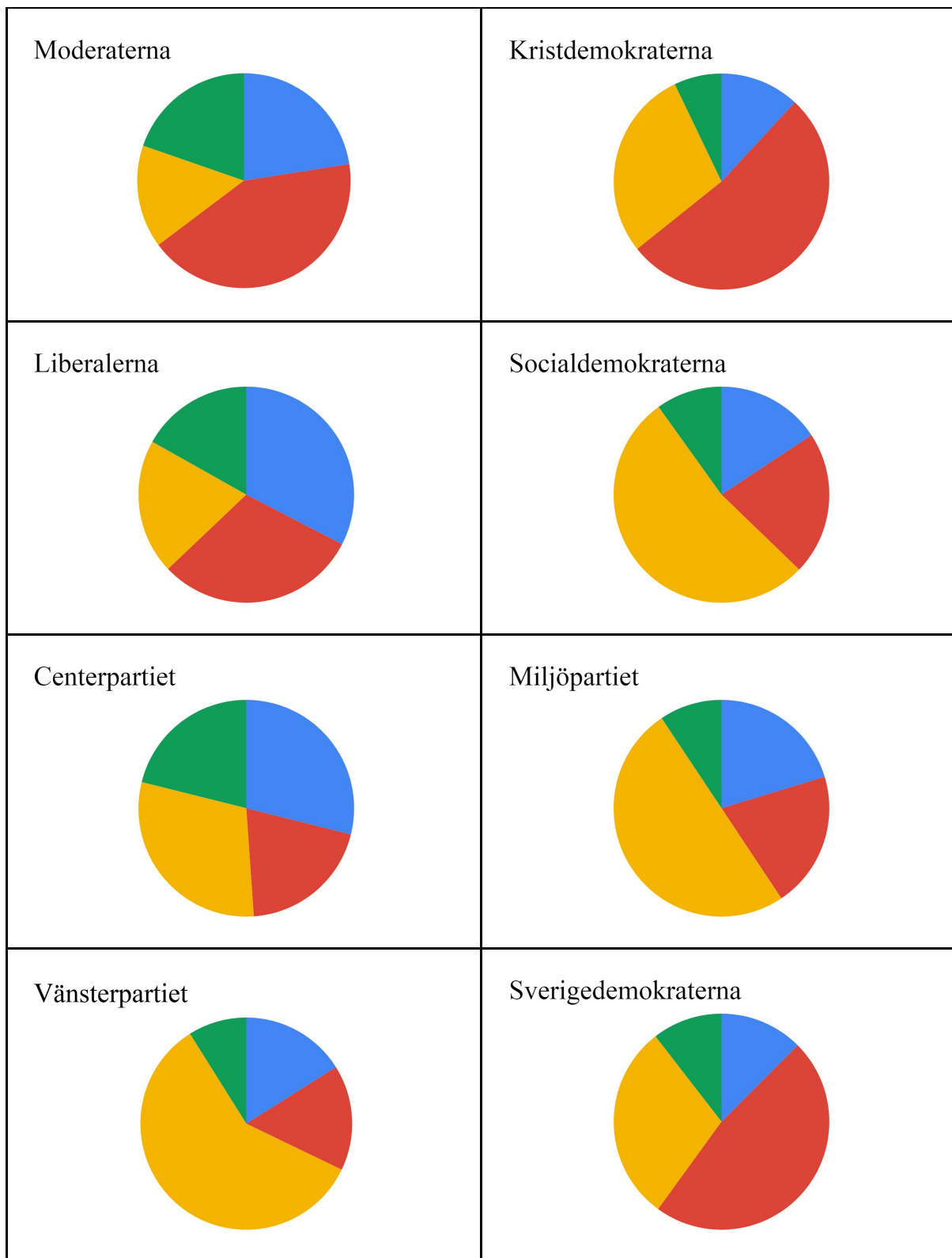
4. Resultat

I detta stycke redogör för statistiken framtagen från innehållsanalysen av riksdagspartiernas valmanifest i alfabetisk ordning. Under sammanfattningen av resultaten återfinns diagram för de fyra huvudkategorierna. Se till bilaga 1 för en redogörelse över den data som identifierats och klassificerats för respektive parti. Materialet som analyserats är den information som partierna själva presenterat i sina valmanifest. Det innebär vissa skillnader i hur mycket data som kunnat tas fram. Ett valmanifest följer inte alltid en specifik mall för hur partiernas åsikter och förslag redovisas. Den huvudsakliga orsaken till skillnaderna i mängden data som är framtaget från varje parti är valmanifestens längd och hur stor del av texterna som har varit möjligt att koppla till de valda kategorierna.

4.1 Resultatet av innehållsanalysen

Figur 4.1: Redogörelse för vilka färger som representerar de fyra dimensionerna som utgör grunden för partiernas två index.

Figur 4.2: Cirkeldiagram över riksdagspartiernas förhållande till de fyra dimensionerna.

Hos samtliga partier identifierades värden inom alla de fyra dimensionerna. Likartade mönster gick att finna för partier inom sina respektive block. Inom alliansen sker en viss

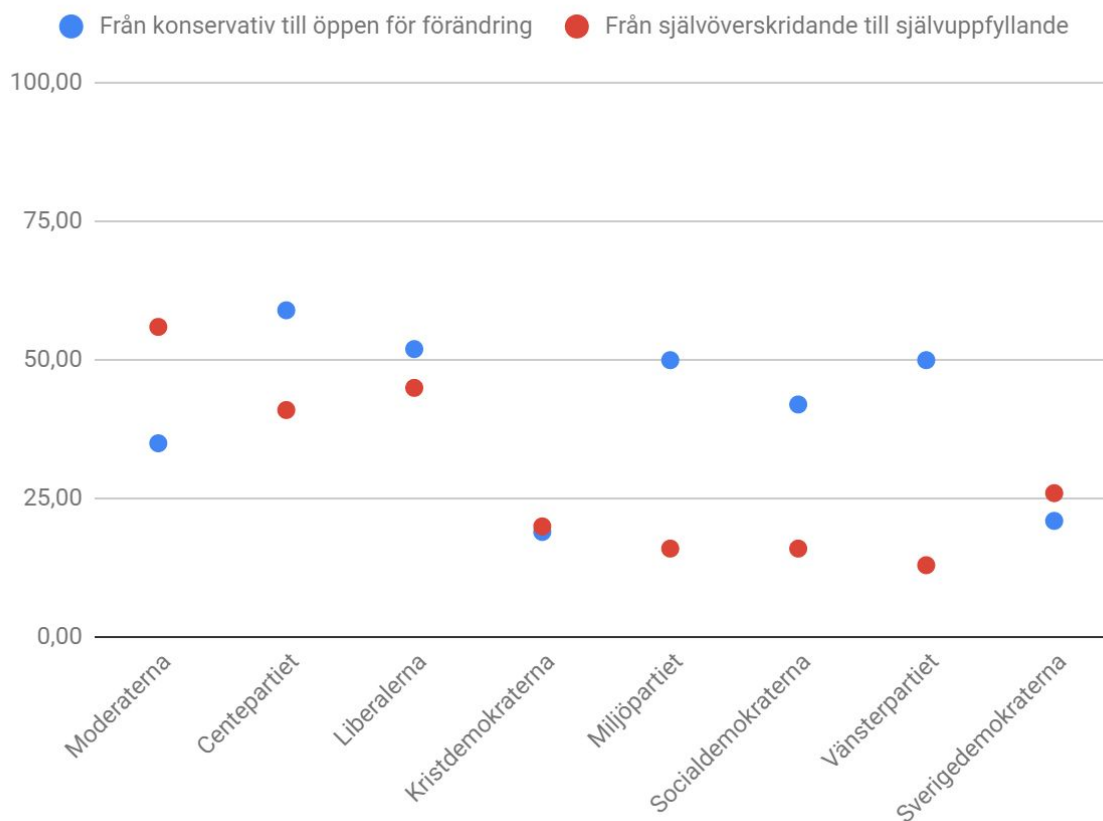
avstickning med kristdemokraternas vars fokus på tradition och trygghet och högre andel självöverskridande gentemot öppenhet för förändring och självuppfyllande mer liknar Sverigedemokraterna än deras samarbetspartier inför valet. Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna är de två partier som faller närmast de värden som utifrån teorin är mer associerade med äldre. Samtliga partier i den röd-gröna koalitionen har en politik som faller övervägande under självöverskridande. För Vänsterpartiet och Socialdemokraterna är detta till stor del på grund av ett fokus på att upprätthålla välfärden. Miljöpartiets höga självöverskridande är istället resultatet av deras genomgående miljöperspektiv där bevarande av natur och miljö är centralt för deras politik. Liberalerna och Centerpartiet är inte helt överraskande de som har högst procent öppenhet för förändring och har efter moderaterna även högst procent självuppfyllande politik. Detta går i linje med traditionellt liberala värderingar som individens rätt och frihet att välja.

Parti	Index SÖ-SU	Index K-ÖFF
Centerpartiet	0,41	0,59
Kristdemokraterna	0,20	0,19
Liberalerna	0,45	0,52
Moderaterna	0,56	0,35
Miljöpartiet	0,16	0,50
Socialdemokraterna	0,16	0,42
Sverigedemokraterna	0,26	0,21
Vänsterpartiet	0,13	0,50

Figur 4.3: Tabell över de svenska riksdagspartierna och deras respektive index

För index SÖ-SU så hade moderaterna högst index-värde av alla partier och var alltså det med en mest självuppfyllande politik. Detta var ett resultat av att partiet la stort fokus på arbetsmarknadsfrågor där prestation och självstyre var centralt för vilka åtgärder de ville införa. Även sänka skatter återfanns i dessa kategorier eftersom det bygger på att individen i större utsträckning ska få styra över de intäkter den själv genererar.

Riksdagspartierna

Figur 4.4: Sammanställning av riksdagspartiernas index. De blå prickarna står för index K-ÖFF. Ju närmare värdet 0 ett parti hamnar desto mer konservativa är dem och ju närmare värdet 100 desto mer öppet för förändring. De röda prickarna står för Index SÖ-SU. Ju närmare värdet 0 desto mer självöverskridande är partiet och ju närmare värdet 100 desto mer självuppfyllande är partiet.

4.2 Sammanställning av kommunindex

Eftersom kommunernas index bygger på partiernas så kan ingen kommun få ett K-ÖFF-värde högre än Centerpartiets värde 59 eller lägre än Kristdemokraternas värde 19. Ingen kommun kan heller få ett SÖ-SU-värde högre än Moderaternas värde 56 eller lägre än Vänsterpartiets värde 19.

Kommun	Andel 65+	Index K-ÖFF	Index SÖ-SU
Stockholm	14,4	41,23	30,3
Göteborg	15,2	39,01	29,2
Malmö	15,3	39,08	29,05
Uppsala	16,3	40,35	29,08
Linköping	17,2	39,41	30,89
Kristanstad	21	35,7	30,85
Trollhättan	18,6	38,24	27,87
Västervik	26,9	37,9	28,15
Ronneby	24,87	35,47	28,3
Höör	20	35,95	30,25
Arjeplog	27,2	38,27	24,25
Åsele	30,6	40,85	26,04
Dorotea	30,1	41,64	24,54
Sorsele	26,4	39,47	25,6
Bjurholm	29,9	38,41	30,34
Medelvärde	21,53	38,73	28,26

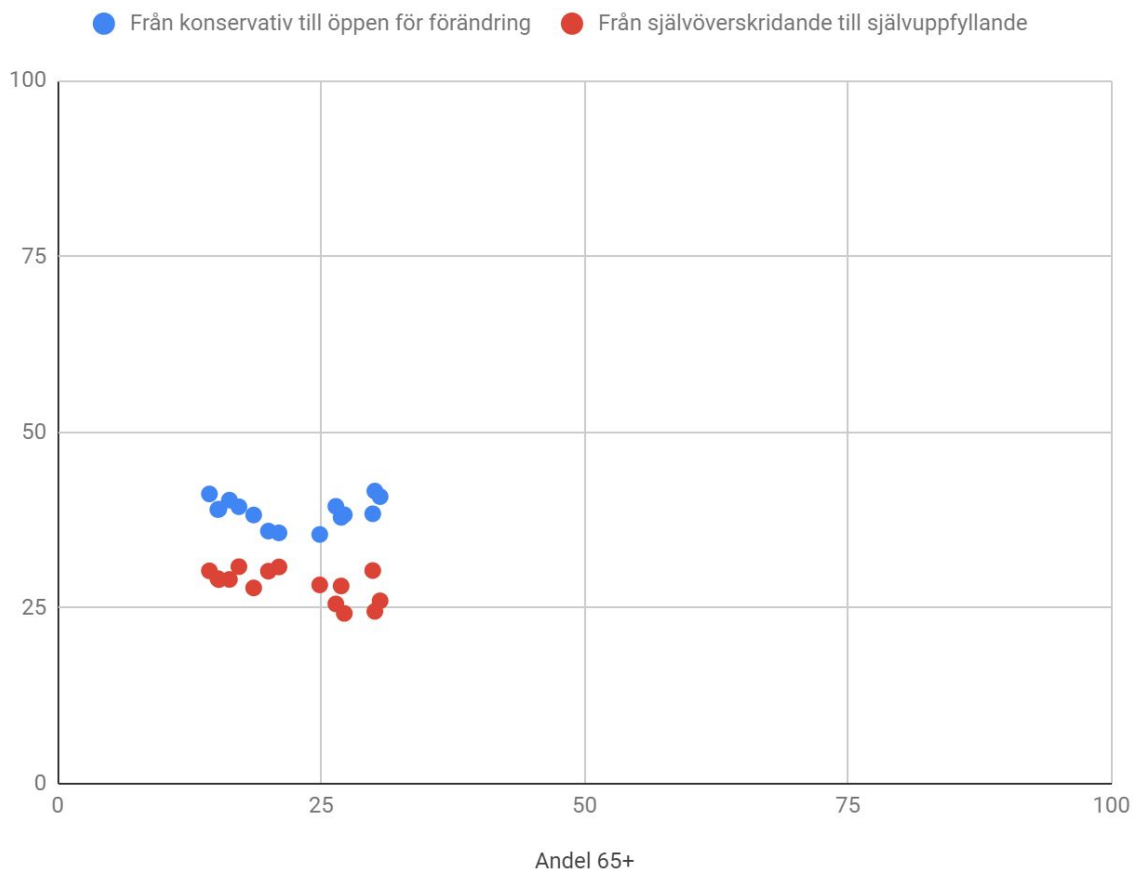
Figur 4.5: Sammanställning av kommunernas index och procent av befolkningen över 65 år ordnade efter befolkningsstorlek från störst till minst.

Samtliga kommuner hamnar på ett K-ÖFF-värde mellan 35 och 42. De kommuner med lägst värde är inte de med en högre andel äldre utan återfinns alla i den medelstora kategorin. Högst värde får Dorotea vilket är den kommun med näst högst andel äldre. Alla de fem med minst andel äldre och de med störst andel äldre har väldigt lika värden, något som tyder på att det den kategorin inte finns ett samband mellan åldersstrukturen och valresultatet. Med undantag för Bjurholm så återfinns samtliga kommuner med lägst SÖ-SU-värde bland de minsta kommunerna. Övriga kommuner skiljer som mest 2 % mellan varandra. I snitt hade de mellanstora kommunerna något procent lägre än de största kommunerna men skillnaden är marginell. De fem största kommunerna är också de med minst procent av befolkningen över 65 och de fem minsta kommunerna är de med störst andel över 65.

De två största partierna Moderaterna och Socialdemokraterna återfinns i index K-ÖFF nära medianvärdet för partierna och kan således räknas som mittenpartier i dessa frågor. Det innebär att deras bidrag till kommunernas index, som är större jämfört med övriga partier,

ofta leder till något typ av medelvärde. Många kommuner med en äldre befolkning röstade i stor utsträckning på socialdemokraterna vilket också ledde till att deras index hamnade nära socialdemokraternas index. De kommunerna med ett lägre index hade samtliga gemensamt att över en fjärdedel av rösterna las på Sverigedemokraterna vilket särskilde dem från övriga. Dessa var alla kommuner i mitten och alltså inte de med flest andel äldre som hypotesen utgick från. Socialdemokraterna fick betydligt lägre i större kommuner jämfört med de mindre men fick trots detta liknande index. Detta verkar framförallt ha varit resultatet av att de i högre utsträckning röstat på Liberalerna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet än övriga kommuner. Dessa partierna hade alla höga värden på index K-ÖFF. Fyra kommuner fick ett SÖ-SU index på över 30. Dessa var de kommuner som la flest röster på Moderaterna av alla kommuner med undantag för två Höör och Bjurholm. I Höör var det istället var det låga antalet röster på Socialdemokraterna i förmån för Sverigedemokraterna och Centerpartiet som verka ha påverkat indexet. Bjurholm särskiljer sig från de övriga småkommunerna. De övriga fyra röstade alla över 35 procent på Socialdemokraterna och under 11 procent på moderaterna medan Socialdemokraterna i Bjurholm endast fick 29 procent och Moderaterna över 17. De andra småkommunerna var de kommuner där moderaterna fick absolut minst röster och även de med lägst SU-SÖ-index.

Kommunernas fördelning

Figur 4.6: Sammanställning av kommunernas förhållande till varandra utifrån andel över 65 år samt index K-ÖFF och index SÖ-SU.

I figur 4.6 kan man se hur kommunerna förhåller sig till varandra. De blåa prickarna följer en krökt kurva neråt då de kommuner med flest andel äldre och lägst andel äldre i stor utsträckning fick K-ÖFF-index som låg nära varandra. Som konstaterat tidigare så är detta inte för att de röstat lika utan för att fördelningen av deras röster har inneburit att deras värden hamnat nära varandra. För Index SÖ-SU vilket på figuren representeras av de röda prickarna så ligger samtliga kommuner i två kluster där uppdelningen beror på ett visst glapp mellan storleken på kommunerna. Till skillnad från Index K-ÖFF går det inte att identifiera något som skulle kunna liknas vid en linje.

5. Slutsatser

Arbetets syfte var att undersöka om det fanns mönster som indikerade på ett samband mellan kommuners åldersstruktur och deras valresultat i nationella val. Ett sådant samband hade inneburit att den slutgiltiga datan som presenteras i spridningsdiagrammet i avsnitt 4.2 (figur 4.6) följt en linje från nedre vänstra hörnet till övre höger hörn. Utifrån teorin så borde de kommuner med en lägre andel äldre ha högt på båda indexen och kommuner med en högre andel äldre ha lägre värden på båda indexen. Resultatet för K-ÖFF- index visar på liknande utfall för de äldsta och yngsta kommunerna vilka utifrån den teoretiska ansatsen borde ha varit de med störst skillnader i resultat. För SÖ-SU index så får de största och de medelstora kommunerna alla liknande resultat medan de minsta får något lägre. Detta innebär att det inte framträder något mönster som tyder på ett samband mellan åldersstruktur och valresultat utan istället visar sig variablerna vara oberoende av varandra. En korrelationsanalys är inte nödvändigt eftersom det är så pass tydligt att någon korrelation inte existerar.

6. Avslutande diskussion och möjlig utveckling av metoden

En anledning till resultatet kan vara att även om människors inre värderingar ändras med ålder likt det som konstaterats av Borg et al. så kan det eventuellt vara så att människor är mindre flexibla att ändra sin politiska tillhörighet och fortsätter rösta på de partier man röstat på tidigare i livet. Det är även möjligt att det finns en tendens att rösta på de partier som man tror representerar ens intressen och värderingar. Det innebär att en djupgående undersökning där bakomliggande värderingar kartläggs inte fungerar eftersom det är människors intryck och föreställningar om partier som avgör hur de röstar. Tradition kan ligga bakom varför partier som Moderaterna och Socialdemokraterna fortsätter att vara de största trots att de rör sig i mitten rent värderingsmässigt.

Ytterligare en aspekt som är värd att diskutera är möjligheten att de fyra huvudkategorierna som undersökningen utgick från är alltför generella för att visa på tydliga skillnader mellan partier. En utveckling av metoden skulle därför kunna vara att göra en bredare analys där samtliga tio av Schwartz underkategorier tilldelas egna index istället för att sammanställas utifrån de fyra huvudkategorierna. Även inom kategorier fanns det även skillnader i politik som hamnar under samma kategori. Ett exempel på detta är att en ökad polisenärvaro och åtgärder för att arbetstagarens skydd på arbetsmarknaden båda går under kategorin trygghet även om de är i praktiken inte ses som samma typ av politik. På samma sätt så ingår reformer för en förbättrad livskvalité för äldre och miljöåtgärder under universalism. Olika hjärtefrågor kan alltså därför hamna under samma kategori och ge liknande index trots att partiernas politik skiljer sig åt. Ytterligare en möjlig utveckling är att ändra skala på undersökningen och se till region istället för kommuner. Det partiet som ökat mest de senaste valen är Sverigedemokraterna, ett parti som på många sätt liknar de värden som äldre associeras med i teoretiska bakgrunden. De minsta kommunerna i den här uppsatsen hade alla en befolkning på 5000 eller mindre vilket innebär att varje individs röst bidrar mer till kommunens index. En undersökning med en större population hade eventuellt kunna leda till ett mer avvägt resultat.

Källförteckning

BBC News. (2019) Europe and nationalism: A country-by-country guide. BBC. 24 Maj

<https://www.bbc.com/news/world-europe-36130006> (hämtad 2019-05-27)

Lindeborg, Lisbeth. (2002) Folkets missnöje gynnar politiska fridstörare. *Svenska dagbladet*. 15 maj.

<https://www.svd.se/folkets-missnoje-gynnar-politiska-fridstorare> (hämtad 2019-07-29)

Borg, Ingwer och Hertel, Guido och Hermann, Dieter. (2017) Age and personal values: Similar value circles with shifting priorities. *Psychology and Aging*. 2017. 32(7), 636-641.

DOI: /10.1037/pag0000196

Boer, Diana och Boehnke, Klaus. (2015) What are values? Where do they come from? A development perspective. I *Handbook of Value: Perspectives from Economics, Neuroscience, Philosophy, Psychology and Sociology*. Brosch, Tobias och Sander, David (red). Published to Oxford Scholarship Online

DOI: 10.1093/acprof:oso/9780198716600.001.0001

Eurostat. (2017) Increase in the share of the population aged 65 years or over between 2006 and 2016 (percentage points). *Eurostat*. 20 Juli.

[http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Increase_in_the_share_of_the_population_aged_65_years_or_over_between_2006_and_2016_\(percentage_points\).png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Increase_in_the_share_of_the_population_aged_65_years_or_over_between_2006_and_2016_(percentage_points).png) (Hämtad 2019-03-18)

Kristdemokraterna (2018) *Valmanifest - Du ska kunna lita på Sverige*. Augusti

(<https://kristdemokraterna.se/wp-content/uploads/2016/11/Valmanifest-2018.pdf>)

Liberalerna (2018) *Försvara Friheten - Liberalernas valmanifest*. 13 Augusti.

(<https://www.liberalerna.se/wp-content/uploads/valmanifest.pdf>)

Miljöpartiet de gröna (2018) *NU. Klimatet kan inte vänta - valmanifest 2018*. Augusti

(<https://www.mp.se/politik/valmanifest2018>)

Moderaterna. (2018) *Nu tar vi tag i Sverige - moderaternas valmanifest 2018*. Red: Berggren, Johan, Dahlerus, Josefin & Keresztesi, Mattias. Augusti.

https://moderaterna.se/sites/default/files/page_attachments/2018-08/Valmanifest%20H%C3%96G%2

[0180820.pdf](#))

Oscarsson, Henrik. (1998). *Den svenska partirymden: väljarnas uppfattningar av konfliktstrukturen i partisystemet 1956-1996*. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet

Schwartz, S. H. (2015). Basic individual values: Sources and consequences. In D. Sander & T. Brosch (Eds.), *Handbook of value*. Oxford/New York Oxford University Press. <http://dx.doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198716600.003.0004>

Sydsvenskan. (2017) Var fjärde väljare är pensionär. *Sydsvenskan*. 11 september
<https://www.sydsvenskan.se/2017-09-11/var-fjarde-valjare-ar-en-pensionar>(hämtad 2019-03-18)

Statistiska centralbyrån. (2017) Så blev vi fler än 8 miljoner än 1750. *Statistiska centralbyrån*. 11 december
<https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2017/sa-blev-vi-8-miljoner-fler-an-1750/> (hämtad 2019-04-21)

Statistiska Centralbyrån. (2019) Sveriges befolkningspyramid. *Statistiska centralbyrån*. 21 Februari.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/sveriges-befolkningspyramid/> (hämtad 2019-04-21)

Sverigedemokraterna (2018) Sverigedemokraternas valmanifest 2018. Augusti
(<https://sd.se/wp-content/uploads/2018/08/Valmanifest-2018-1.pdf>)

Sveriges socialdemokratiska arbetareparti (2018) *Det största trygghetsprogrammet i modern tid - Valmanifest 2018*. Augusti
(<https://www.socialdemokraterna.se/globalassets/aktuellt/valmanifest-2018.pdf>)

Swedin, Daniel. (2019) Europas problem är större än brexit. *Aftonbladet*. 21 Mars.
<https://www.aftonbladet.se/ledare/a/Ad2WPz/europas-problem-ar-storre-an-brexit> (hämtad 2019-07-29)

Thörnqvist, Ingrid (2018) Socialdemokratiska partier i kris i många länder i Europa. *SVT*. 28 April.
<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/socialdemokratiska-partier-i-kris-i-manga-lander-i-europa> (hämtad 2019-04-11)

Valmyndigheten. (2018) Val till riksdag - ålder och kön. *Valmyndigheten*. 14 september.
<https://data.val.se/val/val2018/alkon/R/rike/alderkon.html> (hämtad 2019-04-14)

Vänsterpartiet (2018) Vänsterpartiets valplattform. 9-11 Augusti
(<https://www.vansterpartiet.se/assets/Valplattform-2018.pdf>)

Bilagor

Bilaga 1 - Sammanställning av innehållsanalysen

Parti	SU	SÖ	ÖFF	K	Totalt antal insamlad data
Centerpartiet	19	27	26	18	90
Kristdemokraterna	3	12	5	22	42
Miljöpartiet	12	64	26	26	128
Liberalerna	15	18	29	27	89
Moderaterna	14	11	16	30	71
Socialdemokraterna	12	64	19	26	121
Sverigedemokraterna	21	59	25	95	200
Vänsterpartiet	5	33	9	9	56

Öppen för förändring

- Underlätta entreprenörskap
- Kunskapsnation
- Ökat bostadsbyggande
- Fortsatt utvecklad infrastruktur
- Bättre miljö för HBTQ-personer
- Sänkta skatter
- Individuellt ansvar på arbetsmarknaden
- Höjd pensionsålder
- Jämställd/likvärdig sjukvård oberoende av var i sverige man bor
- Underlätta andrahandsuthyrning
- Jämställdhet
- Sverige ska vara världsledande inom skola, utbildning och forskning
- Göra läraryrket mer karriärinriktat
- Individualiserat upplägg
- Fler möjligheter till kreativa ämnen
- Valfrihet inom vård och skola
- Förbättrade möjligheter för företag
- Kultur ska vara oberoende av politisk styrning
- Mer pengar till kultur
- Lösningar för mer lättillgänglig kultur
- Bli av med tvingande normer om kön i skolan
- Fler val på gymnasiet
- Fler enkla jobb med lägre löner för att få in invandrare på arbetsmarknaden

- Snabbare process för arbetstillstånd
- Öppna upp för vinster i välfärden
- Kompetens ska avgöra vid uppsägningar, inte turodningsystem
- Fri hyressättning vid nybygge
- Rättsäkerhet viktigt
- Trygghet från brott oavsett var man bor
- Höjda löner i kvinnodominerade yrken
- Göra företag drivande i produktion och tillväxt
- Underlätta byggande på landsbygden
- Utveckla infrastrukturen
- Ökat fokus på kunskap
- Satsa på forskning inom miljö
- Sverige står inför utmaningar (positivt)
- Fokus på landsbygd
- Förenklade regler
- Tillåt gårdsförsäljning av alkohol
- Ge människor större möjlighet att påverka i sin egna områden
- Sänkta företagsskatter för att locka företag att etablera sig i sverige
- Läkare ska få öppna sina egna vårdcentraler
- Ökade resurser till rättsväsendet
- Ta bort energiskatt på kollektivtrafik
- Fred och frihet
- Billigare för företag att anställa
- Göra det möjligt att ändra process från asylsökande till arbetskraftsinvandrare för att få människor i arbete och egen försörjning
- Politiken närmare folkningen
- Införande av ett tredje juridiskt kön
- Barn ska kunna ha fler än två vårdnadshavare
- Skolors upptagningsområden ska motverka segregation
- Bygga fler hyresbostäder med lägre hyra
- alla ska ha enkel tillgång till kultur via medier eller i sin direkta närhet
- Utbyggnad av folkbibliotek
- Försvara den konstnärliga yttrandefriheten
- Sverige ska vara världsledande inom skola, utbildning och forskning
- Göra läraryrket mer karriärinriktat
- Individualiserat upplägg
- Fler möjligheter till kreativa ämnen
- Valfrihet inom vård och skola
- Förbättrade möjligheter för företag
- Förstärka skyddet för hbtq-personer
- Kultur ska vara oberoende av politisk styrning
- Mer pengar till kultur
- Lösningar för mer lättillgänglig kultur
- Bli av med tvingande normer om kön i skolan
- Göra läraryrket mer karriärsinriktat
- Fritt skolval

- Individualiserat upplägg
- Fler val på gymnasiet
- Snabbare process för arbetstillstånd
- Öppna upp för vinster i välfärden
- Förbättrade möjligheter för företag
- Kompetens ska avgöra vid uppsägningar, inte turodningsystem
- Fri hyressättning vid nybygge
- Rättsäkerhet viktigt
- Trygghet från brott oavsett var man bor
- Höjda löner i kvinnodominerade yrken
- Bli av med tvingande normer om kön i skolan
- Bygg fler äldreboenden och inför äldreboendegaranti
- Sänkt skatt för äldre som vill fortsätta arbeta
- Slopa öronmärkta föräldramånader
- Fler ska äga sina egna bostäder
- Öka förutsättningarna för fler företag
- Sverige ska bli världsledande inom digitalisering, automation och innovation
- 100 000 fler utbildningsplatser
- Starkare forskningsanknytning inom högskoleutbildningar
- Förenkla regler för nybygge
- Bättre blandning av hyresrätter, bostadsrätter, radhus och villor för blandade bostadsområden
- Fler äldreboende
- Ökat stöd till pensionärsorganisationer
- Höjd kompetens inom skolan, vården och socialtjänsten för stöd för hbtq-personer
- Prioritera arbete mot hatbrott och minoritetsgruppers säkerhet
- Fri entre till regionala museer
- Ökat stöd till kulturverksamheter
- 1 % av sveriges bnp ska gå till nationella utvecklingssamarbeten
- Sverige ska bli världsledande inom digitalisering, automation och innovation
- Fler servicekontor så det att tillgången ser likadan ut oavsett var i landet man bor
- införande av etableringsjobb med kombinerat arbete och utbildning för nyanlända och långtidsarbetslösa
- Arbeta för att ett starkare kvotsystem i eu för flyktingmottagande
- färre asylsökande till sverige tills eu stadgat gemensamma regler
- Investera i läraryrket, fler lärare, förskollärare och lärarassistenter
- Investeringar för en mer jämlik skola och fritidsverksamheter för unga
- Lättare att få särskilt stöd i skolan
- Trygg vård och omsorg oavsett var i landet man bor
- anställa 14 000 fler inom vården
- feministisk politik med jämställt familjeliv, arbetsliv och samhällsliv
- Höjd kompetens inom skolan, vården och socialtjänsten för stöd för hbtq-personer
- Tjejer och killar ska kunna delta i idrottsrörelser på samma villkor
- Höja straffen för övergrepp i rättssak
- höjda straff för sexualbrott
- Militär alliansfrihet
- Öppen och rättvis handel inom eu

- Arbete för hbtq-personers rättigheter internationellt
- Stärka samers självbestämmande och inflytande
- Stärkt arbete mot diskriminering och rasism
- Ökad satsning på forskning för ett hållbart samhälle
- Försvara aborträtten
- Stärka samers självbestämmande och inflytande
- Sverige ska inte gå med i nato
- Öka antalet platser på yrkesutbildningar, komvux och folkhögskola
- Utveckla den digitala infrastrukturen
- Ökad tillgång till högre utbildning
- Bygga blandade bostäder
- Könskvotering i bolagsstyrelser
- Skolan ska vara jämlik
- Stimulera lusten att läsa tidigt
- Göra det enklare att starta och driva företag
- Innovation och utvecklingsmedel ska finnas tillgängligt för företag -
- Underlätta tillgång till konst och kultur
- stärkt ekonomisk trygghet för konstnärer och kulturskapare
- stärkta förutsättningar för oberoende granskande journalistik
- Värna om kulturarv och samtidigt välkomna nya kulturyttringar
- Upprustning av det befintliga järnvägssystemet
- Ökad möjlighet till cykling
- Alla ska ha rätt till jämlik vård oavsett var i landet man bor
- Gör det möjligt att välja vårdgivare i hela sverige
- Inför förberedelseskolor för invandrande barn och ungdomar
- Satsa på lärlingsanställningar
- Inför trygghets-rot avdrag för säkerhetstjänster i hemmet
- Avskaffa arbetsmarknadsåtgärder i förmån för finansiellt stöd för småföretag
- förenklat regelverk för uthyrning av delar av privatbostäder
- Skapa attraktiva karriärvägar för lärare
- Avkvoterad föräldrarförsäkring
- flex-jobb för personer med permanent nedsatt arbetsförmåga
- Skräddarsydd sjukförsäkring
- Möjlighet att studera i lägre takt än 50 % och fortfarande behålla sin sjukersättning
- Lagstadgad rätt till deltid för äldre som vill fortsätta arbeta efter 65
- förbättrade arbetsvillkor inom kvinnodominerade yrken
- statlig finansierade vidareutbildning på betald arbetstid inom kvinnodominerade yrken
- Arbeta för att somaliland, kurdiska regionen i irak och nineve-slätten i irak får rätt att bli självständiga
- Stärka EU-medlemsstaternas suveränitet
- Energieffektivisering och energiforskning
- Försvara äganderätten för svenska skogsägare
- Sträva efter att lösa miljöproblem med teknik och innovation
- Stärka svenska friluftsliv och fritid för unga och äldre
- Medborgarna ska ha större inflytande över konst och samhällsbyggnad i offentliga miljöer
- Säkra och bevara minoriteters kulturarv

- Unga ska snabbare komma in i jobb

Konservativ

- Ökad trygghet med minskad brottslighet
- Stärkt militärt försvar
- Hög polisär närvaro i “utsatta områden”
- Mer resurser till polisen
- Ta bort preskriptionstiden för sexualbrott mot barn
- Återinför möjligheten till familjeåterförening
- Stärka den militära och civila försvarsförmågan
- Höjda straff för terrorrelaterade brott
- Ökad trygghet med minskad brottslighet
- Stärkt civilt försvar
- Stärkt militärt försvar
- Hög polisär närvaro i “utsatta områden”
- Mer resurser till polisen
- Ökade resurser till rättsväsendet
- Ta bort preskriptionstiden för sexualbrott mot barn
- Stärka den militära och civila försvarsförmågan
- Bli medlem i nato
- Kriminalisera stödjande av, samröre med och finansiering av terrororganisationer
- Höjda straff för terrorrelaterade brott -
- Individuellt ansvar på arbetsmarknaden
- Satsning på polis
- Ökad offentlig övervakning
- Brotts ska leda till utvisning
- Medborgarskapet som symbol
- Införande av skriftliga omdömen för “ordning och reda”
- Ökat försvar och Sverige ska gå med i nato
- Kortare vårdköer
- Tydlighet, regelverk och krav på arbetsmarknaden
- Ett tryggt samhälle
- Satsning på polis
- Satsning på rättsväsende
- Ökad offentlig övervakning
- Brotts ska leda till utvisning
- Åtstramad invandring
- Nationella intressen prioriterat framför invandring
- Snabbare utvisning av de som blivit av med uppehållstillstånd
- Högre krav och kunskapstest för uppehållstillstånd
- Kriminalisering av missbruk av utländsk arbetskraft
- Jämställd/likvärdig sjukvård oberoende av var i sverige man bor
- Kvalitetskrav
- Ökat försvar och Sverige ska gå med i nato
- Jämlig social service oavsett var man bor
- Ökad offentlig övervakning

- Förbjuda tiggeri
- Brott ska leda till utvisning
- Nationella intressen prioriterat framför invandring
- Åtstramad invandring
- Högre krav och kunskapstest för uppehållstillstånd
- Införande av skriftliga omdömen för “ordning och reda”
- Ordningsomdömen i skolan
- Tidigare betyg
- Högre krav för att få medborgarskap
- Fler poliser
- Högre straff och påföljder
- Förstatliga skolan
- Fler enkla jobb med lägre löner för att få in invandrare på arbetsmarknaden
- Fler poliser och kommunal och statlig närvaro i förorter
- Sverige ska gå med i nato
- Rättsäkerhet viktigt
- Förstärka skyddet för hbtq-personer
- Ett starkt civilsamhälle
- Fler poliser
- Stärkt skydd för vittnen
- Högre straff och påföljder
- Samarbete mellan skola, socialtjänst och polis för att tidigt hindra att unga dras in i kriminalitet
- Trygghet från brott oavsett var man bor
- Höjda löner i kvinnodominerade yrken
- Stopp av hedersförtryck
- Hårdare tag mot våld i nära relationer
- Långsiktigt stöd till kvinnojourer
- Ordningsomdömen i skolan
- Högre krav för att få medborgarskap
- Gemensamma asylregler för eu
- Inga religiösa friskolor
- Sverige ska stanna kvar i eu
- Öka det europeiska samarbetet
- 10 000 fler poliser
- Mer kameraövervakning
- Mindre barngrupper på förskolan
- Sänkt skatt för föräldrar
- Barnomsorgsavgift för föräldrar som är hemma med barn 1-3
- Rätt till tjänstledighet 5 dagar för föräldrar med barn i skolåldern
- De som fått asyl ska ha möjlighet till familjeåterförening
- 10 000 fler poliser
- Bättre samarbete mellan skola, föräldrar och polis för att förhindra att unga hamnar i kriminalitet
- Höjda straff för vålds- och sexualbrott
- Mer kameraövervakning

- Man ska kunna döma tillträdelse och vistelseförbud utöver vanliga straff
- Mer befogenheter till tullen
- Hedersbrott som särskild enhet inom polisen
- Skärp lagstiftning för kränkningar på nätet
- Förbättra hemvården och begränsa antalet personal hemma hos personer
- Stoppa finansiering av religiösa samfund som verkar radikaliserade
- Man ska få träffa någon inom ett dygn från att man sökt vård
- Mer kameraövervakning
- Inför krav på svenskundervisning, samhällsorientering och arbete för att invandrare ska få gå på bidrag
- Stoppa finansiering av religiösa samfund som verkar radikaliserade
- Staten ska ta över styrningen av sjukvården från landstingen
- feministisk politik med jämställt familjeliv, arbetsliv och samhällsliv
- 10 000 fler poliser
- utöka antalet platser på sluten ungdomsvård
- Slopa straffreduktion för unga
- Utöka kameraövervakning
- Utökad lagstiftning mot terrorism
- Avskaffa allmän visstidsanställning
- Arbetsformer genom kollektivavtal
- Förbättrad kontroll och höjda straff för missbruk vid subventionerade anställningar
- Stärka rätten till rehabilitering och företagshälsovård
- införande av etableringsjobb med kombinerat arbete och utbildning för nyanlända och långtidsarbetslösa
- Begränsa arbetskraftsinvandring så att jobb med låga utbildningskrav går till arbetslösa i sverige
- Höjda straff för försäljning av svarta kontrakt och köp av bostadskontrakt
- färre asylsökande till sverige tills eu stadgat gemensamma regler
- De som får avslag på sin asylansökan ska lämna sverige
- Nationell plan för studiero och trygghet i skolan
- Lättare att få särskilt stöd i skolan
- Trygg vård och omsorg oavsett var i landet man bor
- anställa 14 000 fler inom vården
- Ökade resurser till ambulanssjukvården
- Fler äldreboende
- Ökade insatser mot skattefusk
- Prioritera arbete mot hatbrott och minoritetsgruppers säkerhet
- 10 000 fler poliser
- utöka antalet platser på sluten ungdomsvård
- Slopa straffreduktion för unga
- Utökad kameraövervakning
- Höja straffen för övergrepp i rättssak
- höjda straff för sexualbrott
- Inrätta fler mottagningar för sexualbrottsutsatta och ökad specialistkompetens
- Ökad trygghet i närområdet och samarbetet mellan östersjöländerna
- Militär alliansfrihet

- Samordna militärt och civilt försvar
- Öka antalet värnpliktiga Fördjupa militärt samarbete med andra länder och organisationer
- Stärkt civilt försvar
- Utökad lagstiftning mot terrorism
- Förstärkt samarbete inom eu
- obligatorisk språkundervisning för asylsökande
- Förbud mot religiösa friskolor
- Utöka kameraövervakning
- Förstärkt samarbete inom eu
- Stärkt svensk civilt försvar
- Skydda Europas gammelskogar och ett skogsbruk som gynnar den biologiska mångfalden
- Asylsökande ska ha rätt till familjeåterförening
- Inför barnvänlig samhällsplanering
- Arbete för hbtq-personers rättigheter internationellt
- Inrätta en oberoende instution för mänskliga rättigheter
- Stärkt svensk civilt försvar
- EU ska säkra en fungerande rättstat, pressfrihet, och andra demokratiska principer i andra medlemsländer
- Mer resurser till mödra- och barnvårdcentraler
- Insatser för att hindra att unga hamnar i kriminalitet
- Tryggare kollektivtrafik
- Bygga ut nära vård och digitala vårdbesök
- Arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck
- Samtyck fokus i skolans sexualundervisning
- Elever som behöver extra hjälp ska identifieras och få hjälp tidigt
- Sänkt arbetstid och ökade möjligheter att påverka sin egen arbetstid
- Välfärd över ekonomi
- Tydligare sociala krav vid offentlig upphandling
- Statlig närvaro i hela landet för att skapa fler arbetstillfällen
- stärkta förutsättningar för oberoende granskande journalistik
- Värna om kulturarv och samtidigt välkomna nya kulturyttringar
- Säkra tillgången till dricksvatten
- ursprungsmärkning på kött och fisk på restauranger och storkök
- skatt på antibiotika i köttindustrin
- Inför en maxgräns på 30-dagars väntetid inom specialistsjukvården
- Avskaffa sjuk- och tandvård för illegala invandrare
- Förbättrad tillgänglighet i förlossningsvård, barnsjuka etc
- Alla ska ha rätt till jämlik vård oavsett var i landet man bor
- Stärk den kulturella sammanhållningen genom lokala kulturlotsar
- Sverigecenter ska etableras i "utsatta områden"
- Inför en civilkuragelag
- Inför förberedelseskolor för invandrande barn och ungdomar
- Gör samhällsorientering obligatorisk för alla som får uppehållstillstånd
- Inrätta en svensk "kulturkanon" för att garantera samma referenspunkter kring svensk kultur
- Stärka medborgares koppling till svensk historia och tidigare generationer
- Öka förståelsen och respekt mellan storstadsbor och landsbygdsbor

- Stärkt nordisk sammanhållning
- Sverige ska enbart ta emot asylsökande från sina grannländer
- Sverige ska uppmuntra invandrare att återvända till sina ursprungsländer
- Paus i mottagandet av kvotflyktingar
- Arbetskraftsinvandring ska regleras så att det enbart görs om det inte finns svensk arbetskraft tillgänglig
- Skärpta krav för att bli medborgare
- Polisen ska ha möjlighet att leta reda och arresterar personer som befinner sig i Sverige utan uppehållstillstånd
- Upprätta avtal med andra länder för att kunna utvisa fler
- Höjda minimistraff för grova brott
- Skadeståndsgaranti för brottsoffer
- Obligatorisk utvisning för grovt kriminella utlänningar
- Gör det möjligt att återkalla medborgarskap vid terrorbrott
- Fler poliser genom att göra yrket mer attraktivt
- Ge polisen ökade befogenheter samt gör det möjligt att bära tjänstevapen utanför tjänst
- Nytt straff, förvaring
- Kriminalisera deltagande i kriminella nätverk
- Inför trygghets-rot avdrag för säkerhetstjänster i hemmet
- Nationellt tiggeriförbud
- Förbättrade arbetsförhållanden inom offentlig sektor
- Arbetslöshetsförsäkringen ska vara obligatorisk
- Öka antalet arbetsplatsinspektioner för att hitta människor utan uppehållstillstånd
- Utländska åkerier ska hindras för att köra genom Sverige
- Inför nollvison för alla trafikslag
- Stödja kulturell planering så att bostadsområden utformas i traditionell byggnadsstil
- Inför jourklasser för stökiga elever
- Inträdesprov på vissa högre utbildningar
- Lagstifta om undantagslöst förbud mot barnäktenskap och månggifte
- Stärkt föräldrapening
- mer flexibel barnomsorg
- Nationella riktlinjer om ersättning, funktionshjälp och anhörigstöd
- skärpta kontroller mot bedrägerier
- ökad likvärdighet vad gäller beviljande av ledsagarservice
- flex-jobb för personer med permanent nedsatt arbetsförmåga
- Skärpta påföljder för de som avsiktligt lurat sig till ekonomiska medel från välfärden
- Bindande krav på dygnet runt bemanning på äldreboenden
- äldre ska få snabbare och bättre vård
- stärk äldres rättigheter till vård som leder goda levnadsförhållanden
- Skärpta straff för sexualbrott
- Inför särskild brottsrubricering för hedersrelaterade brott
- Förbjud könssegregering i offentlig verksamhet
- förbättrade arbetsvillkor inom kvinnodominerade yrken
- Inför garantipension och bostadstillägg
- Förbud mot heltäckande slöja på offentlig plats
- Stödja förföljda kristna, sekulära och andra religiösa minoriteter

- Långsiktig strategi för att främja det globala samarbetet med mänskliga fri- och rättigheter
- Förbund som ska verka mot en ökad demokratisering globalt
- stärkt barnperspektiv vid biståndsgivande
- Ökade resurser till försvaret
- Utveckling av försvaret
- Säker och effektiv kärnkraft
- Minskad byråkrati för svenskt naturbruk
- Ökade straff för djurplågeri
- Säkra det svenska kulturarvet
- Öka ersättning för restaureringar av svenska kyrkor
- Förbättra möjligheten för unga att få vård för psykiska besvär
- Unga ska snabbare komma in i jobb
- Gemensam nordisk yttre gränsbevakning
- Fördjupat nordiskt samarbete mot terrorism och radikaliserings
- Värna och vårda nordisk kultur
- Öka tryggheten på arbetsmarknaden
- Alla som jobbar i Sverige ska ha rätt till svenska kollektivavtal
- Motverka ekonomisk brottslighet
- Heltid ska vara norm på arbetsmarknaden (trygg anställning)
- Erbjud barnomsorg under obekvämlig arbetstid
- Fler fasta anställningar
- Stärkt arbetarskyddet
- Stärka fackföreningar
- Höjd a-kassa
- Jämlig sjukvård över hela landet
- Ska alltid finnas tillgång till minst en barnmorska under förlossning (lagstadgat)
- Förbättra det rättsliga skyddet i form av polis och social service på landsbygden
- Permanenta uppehållstillstånd ska vara norm
-

Självöverskridande

- Man ska få träffa någon inom ett dygn från att man sökt vård
- Elevhälsogaranti inom skolan
- Höjda straff för vålds- och sexualbrott
- Höj bostadstillägg för äldre
- Bygg fler äldreboenden och inför äldreboendegaranti
- Förbättra hemvården och begränsa antalet personal hemma hos personer
- Nationell satsning på äldres psykiska hälsa
- Sänkt skatt för föräldrar
- Rätt till tjänstledighet 5 dagar för föräldrar med barn i skolåldern
- De som fått asyl ska ha möjlighet till familjeåterförening
- Hedersbrott som särskild enhet inom polisen
- Vårdservice team ska avlasta medicinsk personal med uppgifter som inte kräver lång vårdutbildning
- Trygg ekonomi för äldre
- Kriminalisering av missbruk av utländsk arbetskraft
- Kvalitetskrav

- Jämställd/likvärdig sjukvård oberoende av var i sverige man bor
- Jämlig social service oavsett var man bor
- Jämställdhet
- Bättre miljö för HBTQ-personer
- Trygg ekonomi för äldre
- Satsning på rättsväsende
- Snabbare process för uppehållstillstånd
- Mer läxhjälp Jämställdhet mellan kön
- Sverige ska aktivt arbeta mot länder som inskränker de mänskliga rättigheterna
- Mer tid för varje individ inom hemtjänsten
- Höjd bostadstillägg för de med lägre pension
- Införande av en europeisk koldioxidskatt
- Avgift för flyg
- Statliga resurser för att städa stränder
- Fasa ut fossilsubventioner
- Stopp av hedersförtryck
- Hårdare tag mot våld i nära relationer
- Bli av med tvingande normer om kön i skolan
- Långsiktigt stöd till kvinnojourer
- Förbättrade villkor för vårdpersonal
- Höjd bostadstillägg för de med lägre pension
- Rättssäkerhet viktigt
- Ett starkt civilsamhälle
- Stärkt skydd för vittnen
- Jämställdhet mellan kön
- demokratiska värderingar
- Jämställdhet
- Hållbarhet
- Snabbare integration
- En mer klimatvänlig ekonomi
- Snabbare hjälp för patienter med psykisk ohälsa
- Sänkt skatt för seniorer
- Bättre vård för äldre
- Fler fällande domar i fall av våld mot kvinnor och sexualbrott
- Fler resurser till kvinnorjourer
- Ökat stöd till brottsoffer
- Värna om asylrätten
- Återinför möjligheten till familjeåterförening
- Återinför möjligheten till uppehållstillstånd vid särskilda omständigheter
- Gör det lönsamt att välja klimatvänlig transport/produkter
- Miljöstyrning med fordonsskatt
- Satsa på forskning inom miljö
- Grön energi
- Rädna haven från nedskräpning
- Ekonomisk tillväxt i kombination med lägre utsläpp
- Fred och frihet

- demokratiska värderingar
- Fokus på landsbygd
- Stärkt civilt försvar
- Läkare och sjuksköterskor ska arbeta mer med patienter och mindre med administration
- Återinför möjligheten till familjeåterförening
- Stärka den militära och civila försvagsförmågan
- Sverige ska enbart använda sig av förnyelsebar energiproduktion vid 2040
- Stärkt miljöarbete för att minska mängden skadliga ämnen i mat och miljö
- Fler servicekontor så det att tillgången ser likadan ut oavsett var i landet man bor
- Ökat bostadsstöd för unga
- Införa en veckas extra betald föräldrarledighet årligen
- Avskaffa allmän visstidsanställning
- Arbetsformer genom kollektivavtal
- Bistånd till UNHCR för hjälp i närområden
- Brett stöd till unga som lider av psykisk ohälsa
- Höjd pension
- Avskaffa pensionärsskatten
- Fler äldreboende
- Ökat stöd till pensionärsorganisationer
- Ny skolpeng som fördelar resurser utifrån behov
- Höjda skatter mot storbanker
- Höjd kompetens inom skolan, vården och socialtjänsten för stöd för hbtq-personer
- höjda straff för sexualbrott
- Inrätta fler mottagningar för sexualbrottsutsatta och ökad specialistkompetens
- utvecklad feministisk utrikespolitik
- Skärpa eu-ländernas nationella åtaganden i klimatavtalet
- 1 % av sveriges bnp ska gå till nationella utvecklingssamarbeten
- Arbeta för att FN ska ha mandat till att försvara mänskliga rättigheter
- Begränsa arbetskraftsinvandring så att jobb med låga utbildningskrav går till arbetslösa i sverige
- Arbeta för att ett starkare kvotsystem i eu för flyktingmottagande
- Investera i läraryrket, fler lärare, förskolelärare och lärarassistenter
- Fler äldreboende
- Ny skolpeng som fördelar resurser utifrån behov
- Förbättra arbetsvillkoren för poliser
- Samordna militärt och civilt försvar
- Stärkt civilt försvar
- Skärpa eu-ländernas nationella åtaganden i klimatavtalet
- Arbeta för att FN ska ha mandat till att försvara mänskliga rättigheter
- Stoppa nyexploatering av fossila bränslen och energi
- Fasa ut fossilt innehav i svenska pensionsfonder och övergå till hållbara investeringar
- Stärka skyddet av arktis
- Ökad satsning på forskning för ett hållbart samhälle
- Försvara aborträtten
- Driva en feministisk utrikespolitik
- Inrättande av en oberoende instution för mänskliga rättigheter

- driva fredsfrämjande samarbeten
- stoppa vapenexport till krig och diktaturer
- Arbeta för att fler eu-länder ska ta ansvar för att ta emot flyktingar
- Arbeta för hållbart fiske, i eu och globalt
- Stärka djurskyddet internationellt
- Skydda Europas gammelskogar och ett skogsbruk som gynnar den biologiska mångfalden - uni, trad
- Stater och företag ska kunna hållas juridiskt ansvariga för miljöbrott
- 1 % av bnp ska gå till internationellt utvecklingsbistånd
- Skarpare krav i utrikes och handelspolitik för att arbeta efter de regler som satts upp om klimatarbete
- Stärkt arbete mot diskriminering och rasism
- EU ska säkra en fungerande rättsstat, pressfrihet, och andra demokratiska i principer i andra medlemsländer
- Asylsökande ska ha rätt till familjeåterförening
- Unga med stark anknytning till sverige ska få möjlighet att stanna i större utsträckning
- Förbättra situationen för ensamkommande ungdomar
- Förbättrad boendesituation för asylsökande
- Inför barnvänlig samhällsplanering
- Klimatsmart byggande ska vara norm
- stoppa vapenexport till krig och diktaturer
- Stärkt svensk civilt försvar
- Arbeta för att fler eu-länder ska ta ansvar för att ta emot flyktingar
- Stater och företag ska kunna hållas juridiskt ansvariga för miljöbrott
- Skarpare krav i utrikes och handelspolitik för att arbeta efter de regler som satts upp om klimatarbete
- Unga med stark anknytning till sverige ska få möjlighet att stanna i större utsträckning
- Inför barnvänlig samhällsplanering
- Mer resurser till mödra- och barnvårdcentraler
- Insatser för att hindra att unga hamnar i kriminalitet
- Höjd underhållsstöd för ensamstående föräldrar
- Tryggare kollektivtrafik
- Bygga ut nära vård och digitala vårdbesök
- Avveckla pensionärsskatten
- Höjda statsbidrag till kommuner och landsting
- Förtydliga LLS-lagen
- Arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck
- Samtycke ska vara fokus i skolans sexualundervisning
- SKolan ska vara jämlik
- Stärka elevhälsan och arbeta förebyggande
- Välfärd över ekonomi
- Tydligare sociala krav vid offentlig upphandling
- stärkta förutsättningar för oberoende granskande journalistik
- Skattereform med grön skatteväxling som grund
- Ökar återanvändning istället för konsumtion
- Striktare krav för hållbara produkter inom eu

- Lägre skatt för hushåll när de reparerar eller hyr produkter istället för att köpa
- minska flyg och sjöfarts miljöpåverkan genom skatte- och biljettprishöjningar
- Fler laddstationer för elbilar
- Ökad möjlighet till cykling
- fler investeringar i förnybar energi
- Ökad export av förnybar energi
- Skydda fler kost- och havsområden och förbjud bottentrålning
- Förhindra spridningen av mikroplaster
- Säkra tillgången till dricksvatten
- Öka den biologiska mångfalden
- Styrning av hur staten brukar allmän skog
- 30 % av jordbruket ska vara ekologiskt
- Förbud för grossister, restauranger och butiker att slänga ätbar mat
- skatt på antibiotika i köttindustrin
- Kortare arbetsdagar
- Sänka politikernas arvoden
- Höjda skatter för de rikaste
- Utökad hemtjänst
- Ökat stöd till familjer med speciella behov
- Upprusta allmännyttan
- Motverka ekonomisk brottslighet
- Heltid ska vara norm på arbetsmarknaden (trygg anställning)
- Erbjud barnomsorg under obekvämt arbetstid
- Nollutsläppsvision
- Sverige ska övergå till förnybar energi
- Satsa på kollektivtrafiken
- Inrätta en statlig investeringsbank som ger lån till gröna investeringar
- All statlig indirekt finansiering av klimatfarlig verksamhet ska avskaffas
- Förbjud försäljning av bilar som drivs av fossila bränslen till år 2025
- Skatt på flyg och tunga lastbilar
- Bygg ut och förbättra järnvägen
- Stärkt arbetarskyddet
- Höjd a-kassa
- Avskaffa vinster i välfärden
- Ökade bidrag till kommuner och landsting för att utveckla och förbättra välfärden
- Höjd garantipension
- Jämlik sjukvård över hela landet
- Ska alltid finnas tillgång till minst en barnmorska under förlossning (lagstadgat)
- Psykisk ohälsa ska få samma fokus som cancervård
- Samma kvalitet på skolan överallt i landet
- Resurser ska fördelas efter behov
- Barn med svårigheter ska få insatser tidigare
- Större andel av studiestödet ska bestå av bidrag
- Skolan ska vara fri från rasism, sexuella övergrepp och mobbning
- Hållbart långsiktigt lantbruk
- Bygga fler hyresbostäder med lägre hyra - alla kommuner ska ha kommunala bostadsbolag

- som aktivt bygger fler bostäder
- mer rättigheter till hyresgäster
  - Stärk fredsbevarande insatser
  - Förbjud kärnvapen globalt
  - Ökat bistånd
  - Vapenexport måste upphöra
  - Handelsavtal och bistånd ska ha krav på att det bidrar till att bekämpa fattigdom, korruption och stärka demokratier
  - Ökat samarbete mellan länder för att ge bättre skydd för flyktingar
  - Permanenta uppehållstillstånd ska va norm
  - Förbättrad tillgänglighet i förlossningsvård, barnsjuke etc
  - Alla ska ha rätt till jämlik vård oavsett var i landet man bor
  - Investera i vidareutbildning för vår- och omsorgspersonal
  - Inför en civilkuragelag
  - Öka förståelsen och respekt mellan storstadsbor och landsbygdsbor
  - Stärkt nordisk sammanhållning
  - Arbetskraftsinvandring ska regleras så att det enbart görs om det inte finns svensk arbetskraft tillgänglig
  - Skadeståndsgaranti för brottsoffer
  - Förbättrade arbetsförhållanden inom offentlig sektor
  - Inför ämnesbetyg istället för kursbetyg på gymnasiet
  - Särskilt stöd till glesbygdsskolor
  - Lagstifta om undantagslöst förbud mot barnäktenskap och månggifte
  - Stärkt föräldrapening
  - mer flexibel barnomsorg
  - Nationella riktlinjer om ersättning, funktionshjälp och anhörigstöd
  - ökad likvärdighet vad gäller beviljande av ledsagarservice
  - flex-jobb för personer med permanent nedsatt arbetsförmåga
  - Skräddarsydd sjukförsäkring
  - Möjlighet att studera i lägre takt än 50 % och fortfarande behålla sin sjukersättning
  - Skärpta påföljder för de som avsiktligt lurat sig till ekonomiska medel från välfärden
  - Slopa pensionärsskatten
  - Bindande krav på dygnet runt bemanning på äldreboenden
  - äldre ska får snabbare och bättre vård
  - stärk äldres rättigheter till vård som leder goda levnadsförhållanden
  - Skärpta straff för sexualbrott
  - Inför särskild brottsrubricering för hedersrelaterade brott
  - förbättrade arbetsvillkor inom kvinnodominerade yrken
  - Inför garantipension och bostadstillägg
  - Stödja förföljda kristna, sekulära och andra religiösa minoriteter
  - Arbeta för att somaliland, kurdiska regionen i irak och nineve-slätten i irak får rätt att bli självständiga
  - Långsiktig strategi för att främja det globala samarbetet med mänskliga fri- och rättigheter
  - Förbund som ska verka mot en ökad demokratisering globalt
  - Ökat bistånd för att hjälpa på plats i fattiga och krigsdrabbade områden

- Särskilda satsningar för att bevara regnskogen, minska luftföroreningar i utvecklingsländer och motverka miljöförstöring i haven
- stärkt barnperspektiv vid biståndsgivande
- Industrieringsstöd som stimulerar arbetsmarknaden i utvecklingsländer
- Energieffektivisering och energiforskning
- Arbeta mot övergödning i sjöar, vattendrag och hav
- Innovativ miljöteknik
- Förbjud import av produkter som framställs genom inhuman djurhållning
- Minskad byråkrati för svenskt naturbruk
- Ökade straff för djurplågeri
- Sträva efter att lösa miljöproblem med teknik och innovation
- Stärka svenska friluftsliv och fritid för unga och äldre
- Medborgarna ska ha större inflytande över konst och samhällsbyggnad i offentliga miljöer
- Säkra och bevara minoriteternas kulturarv
- Öka ersättning för restaureringar av svenska kyrkor
- Förbättra möjligheten för unga att få vård för psykiska besvär
- Värna och vårda nordisk kultur

Självuppfyllande

- Minskade bidrag
- Individuellt ansvar på arbetsmarknaden
- “det ska löna sig att arbeta”
- Höjd pensionsålder
- Underlätta entreprenörskap
- Effektivisering av sjukvården
- Införande av talangvisum
- Kvalitetskrav
- Kunskapsnation
- Mer läxhjälp
- Ökat försvar och Sverige ska gå med i nato
- Ökat bostadsbyggande
- Fortsatt utvecklad infrastruktur
- Införande av skriftliga omdömen för “ordning och reda”
- Sverige ska vara världsledande inom skola, utbildning och forskning
- Göra läraryrket mer karriärinriktat
- Tidigare betyg
- Fler skoltimmar
- Fler enkla jobb med lägre löner för att få in invandrare på arbetsmarknaden
- Sänkt skatt för de som går från bidrag till arbete
- Snabbare process för arbetstillstånd
- Sverige ska stanna kvar i eu
- Öka det europeiska samarbetet
- Sverige ska gå med i nato
- Öppna upp för vinster i välfärden
- Höja pensionsåldern
- Förbättrade möjligheter för företag

- Samarbete mellan skola, socialtjänst och polis för att tidigt hindra att unga dras in i kriminalitet
- Fortsatt utveckling av kärnkraften
- Underlätta för företag
- Göra företag drivande i produktion och tillväxt
- Billigare för företag att anställa
- Jobbförmedlare ska jobba på provision
- Äldre ska få lov att arbeta längre
- Utveckla infrastrukturen
- Utveckla den digitala infrastrukturen
- Ökad konkurenskraft i gröna näringar
- Införande av reformer som gör det mer lockande för högutbildade att flytta till landsbygdskommuner
- Sänkta företagsskatter för att locka företag att etablera sig i sverige
- Höjd status på läraryrket
- Ökat fokus på kunskap
- Korta vårdköer genom att ge pengar till landsting som lyckas korta
- Läkare ska få öppna sina egna vårdcentraler
- Mer pengar till sjuksköterskeyrket samt öka möjligheterna att göra karriär
- Snabbare asylprocess
- Bli medlem i nato
- Satsa på forskning inom miljö
- Ekonomisk tillväxt i kombination med lägre ut
- Bättre samvärelse mellan skola, föräldrar och polis för att förhindra att unga hamnar i kriminalitet
- Sänkt skatt för äldre som vill fortsätta arbeta
- Fler yrkesutbildningar
- Öka svensk export
- Öka förutsättningarna för fler företag
- Sverige ska bli världsledande inom digitalisering, automation och innovation
- 100 000 fler utbildningsplatser
- Starkare forskningsanknytning inom högskoleutbildningar
- 20 miljoner kr ska öronmärkas till nyanställningar
- Fler bostäder med lägre hyror
- Förenkla regler för nybygge
- införande av etableringsjobb med kombinerat arbete och utbildning för nyanlända och långtidsarbetslösa
- Investera i läraryrket, fler lärare, förskolelärare och lärarassistenter
- Investeringar för en mer jämlik skola och fritidsverksamheter för unga
- Nationell plan för studiero och trygghet i skolan
- anställa 14 000 fler inom vården
- Ökade resurser till ambulanssjukvården
- Höjd kompetens inom skolan, vården och socialtjänsten för stöd för hbtq-personer
- Mer personal och utökade öppettider på vårdcentraler
- Förstärkt förlossningsvård
- Förstärka undersköterskornas yrkesroll

- Fördjupat militärt samarbete med andra länder och organisationer
- Öppen och rättvis handel inom eu
- Ökad satsning på forskning för ett hållbart samhälle
- Öka antalet platser på yrkesutbildningar, komvux och folkhögskola
- Sänkt arbetsgivaravgift i utsatta glesbygdskommuner
- Utveckla den digitala infrastrukturen
- Ökad tillgång till högre utbildning
- Bygga ut nära vård och digitala vårdbesök
- Stimulera lusten att läsa tidigt
- Göra det enklare att starta och driva företag
- Innovation och utvecklingsmedel ska finnas tillgängligt för företag
- Upprustning av det befintliga järnvägssystemet
- fler investeringar i förnybar energi
- Inför yrkeslegitimation för undersköterskor
- Investera i vidareutbildning för vår- och omsorgspersonal
- Satsa på lärlingsanställningar
- Fler poliser genom att göra yrket mer attraktivt
- Ge polisen ökade befogenheter samt gör det möjligt att bära tjänstevapen utanför tjänst
- Avskaffa arbetsmarknadsåtgärder i förmån för finansiellt stöd för småföretag
- Avskaffa flygskatten
- Skapa attraktiva karriärvägar för lärare
- Lagstadgad rätt till deltid för äldre som vill fortsätta arbeta efter 65
- statlig finansierade vidareutbildning på betald arbetstid inom kvinnodominerade yrken
- Främja frihandelsavtal och ökad internationell handel
- Långsiktig strategi för att främja det globala samarbetet med mänskliga fri- och rättigheter
- Använda fn för att marknadsföra svenska företag, tjänster och innovationer
- Industraliersingsstöd som stimulerar arbetsmarknaden i utvecklingsländer
- Energieffektivisering och energiforskning
- Arbeta mot övergödning i sjöar, vattendrag och hav
- Innovativ miljöteknik
- Slopa oproportionerliga miljöregler för svensk industri
- Slopa dyra och ineffektiva subventioner
- Minskad byråkrati för svenskt naturbruk
- Sträva efter att lösa miljöproblem med teknik och innovation
- Unga ska snabbare komma in i jobb
- Sverige ska öka sin kompetens, innovation och nytänkande
- Bygg ut och förbättra järnvägen
- Målet är full sysselsättning
- Fler fasta anställningar
- Gör det tryggare att starta och driva egna företag

Bilaga två - Valresultat

Källa: SCB (2018)

Kommun	Parti	Procent av rösterna
0180 Stockholm	Moderaterna	21,9
	Centerpartiet	9,1
	Liberalerna	7,9
	Kristdemokraterna	4,9
	Miljöpartiet	7,7
	Socialdemokraterna	23,8
	Vänsterpartiet	13,1
	Sverigedemokraterna	9,8
	övriga partier	1,9
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..
	0380 Uppsala	Moderaterna
Centerpartiet		8,9
Liberalerna		7,4
Kristdemokraterna		6,9
Miljöpartiet		7,2
Socialdemokraterna		26,5
Vänsterpartiet		11,0
Sverigedemokraterna		11,5
övriga partier		2,2
ogiltiga valsedlar		..
ej röstande		..
0580 Linköping		Moderaterna
	Centerpartiet	9,6
	Liberalerna	7,2
	Kristdemokraterna	6,5

	Miljöpartiet	5,6
	Socialdemokraterna	27,5
	Vänsterpartiet	6,4
	Sverigedemokraterna	13,2
	övriga partier	1,7
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..
0883 Västervik	Moderaterna	16,9
	Centerpartiet	8,8
	Liberalerna	3,9
	Kristdemokraterna	6,3
	Miljöpartiet	2,8
	Socialdemokraterna	34,3
	Vänsterpartiet	6,7
	Sverigedemokraterna	19,2
	övriga partier	1,1
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..
1081 Ronneby	Moderaterna	16,2
	Centerpartiet	7,0
	Liberalerna	3,2
	Kristdemokraterna	5,2
	Miljöpartiet	2,1
	Socialdemokraterna	29,9
	Vänsterpartiet	5,5
	Sverigedemokraterna	29,4
	övriga partier	1,3
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..
1267 Höör	Moderaterna	18,9
	Centerpartiet	7,8
	Liberalerna	5,5
	Kristdemokraterna	6,4
	Miljöpartiet	5,6
	Socialdemokraterna	19,3
	Vänsterpartiet	6,2
	Sverigedemokraterna	28,2
	övriga partier	2,1
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..
1280 Malmö	Moderaterna	19,5
	Centerpartiet	5,7
	Liberalerna	5,6
	Kristdemokraterna	3,8

	Miljöpartiet	5,6
	Socialdemokraterna	29,1
	Vänsterpartiet	11,9
	Sverigedemokraterna	16,8
	övriga partier	2,0
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..
1290 Kristianstad	Moderaterna	21,8
	Centerpartiet	5,9
	Liberalerna	6,2
	Kristdemokraterna	5,6
	Miljöpartiet	2,8
	Socialdemokraterna	26,2
	Vänsterpartiet	4,1
	Sverigedemokraterna	26,5
		1,1
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..
1480 Göteborg	Moderaterna	19,9
	Centerpartiet	7,1
	Liberalerna	7,2
	Kristdemokraterna	5,5
	Miljöpartiet	6,9
	Socialdemokraterna	23,8
	Vänsterpartiet	14,0
	Sverigedemokraterna	13,5
	övriga partier	2,1
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..
1488 Trollhättan	Moderaterna	17,7
	Centerpartiet	6,1
	Liberalerna	5,0
	Kristdemokraterna	5,1
	Miljöpartiet	4,4
	Socialdemokraterna	36,2
	Vänsterpartiet	6,9
	Sverigedemokraterna	17,4
	övriga partier	1,2
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..
2403 Bjurholm	Moderaterna	17,9
	Centerpartiet	14,7
	Liberalerna	5,0
	Kristdemokraterna	7,6

	Miljöpartiet	1,4
	Socialdemokraterna	29,2
	Vänsterpartiet	5,0
	Sverigedemokraterna	18,7
	övriga partier	0,4
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..
2422 Sorsele	Moderaterna	11,0
	Centerpartiet	12,2
	Liberalerna	1,9
	Kristdemokraterna	6,9
	Miljöpartiet	2,0
	Socialdemokraterna	35,7
	Vänsterpartiet	12,7
	Sverigedemokraterna	15,5
	övriga partier	2,1
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..
2425 Dorotea	Moderaterna	6,2
	Centerpartiet	14,9
	Liberalerna	3,6
	Kristdemokraterna	4,9
	Miljöpartiet	1,2
	Socialdemokraterna	43,8
	Vänsterpartiet	10,6
	Sverigedemokraterna	12,3
	övriga partier	2,5
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..
2463 Åsele	Moderaterna	8,7
	Centerpartiet	16,7
	Liberalerna	2,7
	Kristdemokraterna	4,8
	Miljöpartiet	1,1
	Socialdemokraterna	40,3
	Vänsterpartiet	8,6
	Sverigedemokraterna	15,5
	övriga partier	1,7
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..
2506 Arjeplog	Moderaterna	8,9
	Centerpartiet	7,7
	Liberalerna	2,9
	Kristdemokraterna	7,2

	Miljöpartiet	2,1
	Socialdemokraterna	35,2
	Vänsterpartiet	14,3
	Sverigedemokraterna	20,3
	övriga partier	1,5
	ogiltiga valsedlar	..
	ej röstande	..